

DIRVA

THE FIELD

Nr. 1.

Sausis — Januar 1, 1953
Cleveland, Ohio

Sutinkant 1953 metus

Užverčiame vėl vieną lapą ir dažnas klausia: ką 1953 metai atneš mums ir mūsų tėvynei? Ir atsakymą sulauksime tik po metų, kada vėl būsim pasakendę galvojimuose apie praeitį ir ateitį, kaip tą kad darome šiandien...

Praejusieji metai buvo savotiško persilaužimo metai. Komunizmas buvo pradėtas vadinti tikruoju vardu, pavergtos Lietuvos vardas jau ne kartą buvo ištartas augščiau, tautų reikalus tvarkančiose, institucijose.

Išvertinus komunistinę agresiją laisvasis pasaulis pradėjo rūpestingiau ginkluotis. Tik dar visi pasigedome aktyvios akcijos grobiką ir tautų pavergtę tramdyti.

Visi pastebėjo, kad šiais metais dar buvo neužgesintos klaidingos ugnys, kuriose naivesnė, ji žiūrėjo, kad su rusais galima susitarti. Visad buvo daug pasiūlysių tas ugnis kurstyti ir tuo pačiu patarnauti ne kam kitam, kaip rusų apgalei.

Praejusiais metais mes džiaugiamės, kad pavergtos Lietuvos vardas iškeliamas, bet nematėme jokios realios akcijos jos, kaip ir kitų pavergtųjų nelaimę, tvarkyti. Mes turime vilties, kad persilaužimo metai įves akcijos metus.

Amerikos politikam, o gal ir ūkiniam gyvenime praejusieji

metai taip pat sudarė bazę naujiems posūkiams. Dvidešimt metų prie valdžios vairo išbuvę demokratai, įėję į stagnaciją ir kurupciją, pakeisti respublikonais. Prie vairo ateina gen. Eisenhoweris, pareigingas karys, pasikvietęs į talką eilę gerų politikų ir ūkio žinovų.

Turime pagrindo laukti, kad Amerikos vaidmuo, tvarkant pasaulio reikalus, dar augščiau iškils, kad komunizmui sutramdyti bus surastos geros priemonės. Jų laukia patriotai amerikiečiai, laukiame ir mes, kurie savo lojalumą Amerikai labai garbingai atliekame ir visada keliamo savo tėvynės nelaimę.

1953 metai didelę Europos dalį sutinka ypatinguose rūpesčiuose. Milijonai pavergtųjų laukia laisvės, Vokietija trokšta susivienijimo, Anglija trokšta kolonijų paklusnumo, Prancūzija bijo Vokietijos galybės ir komunizmo Indokinijoje... O kiek karo židinių prikurstyta Azijoje? O kur Pietų Amerikos valstybių bėdos griaujančios ir statant savo valdžias?

I 1953 metus įžengiamė įvairių pasikeitimų įvairiose. Visų mūsų troškimai, kad jie atneštų pergalę dėl žmoniškumo ir laisvės kovojantiems! O kas tas įvyktų, lietuviai yra pasiryžę sudėti tokias aukas, kokių tik iš jų bus pareikalauta.

VILTIES NAMAI

DIRVA GREIT PERSIKELS Į SAVO NAMUS. — SUSIDARYS SĄLYGOS GYVINTI TAUTINĖS SPAUDOS DARBĄ. — PLANAMS ĮGYVENDINTI REIKIA VISŲ TALKOS. — KAS PIRMIEJI ATEINATE Į TALKĄ?

Prieš mėnesį laiko Vilties Draugijos vardu, kuri dabar leidžia Dirvą, buvo užpirtas spaudo darbu tinkamas namas. Namai mūrinis, lietuvių gyvenamam rajone (1272 East 71 St.), prie pat Superior gatvės. Patalpos redakcijai, spausuvei ir atitinkamai pertvarkius bibliotekai, susirinkimams bei mažesniems pokyviams.

Numatoma, kad ne vėliau kaip už dviejų mėnesių Dirva jau galės persikelti į savus namus ir iš ten pradėti naują tautinės spaudo darbo barą.

Vilties Draugija dar nėra sutalkusi tiek lėšų, kad galėtų užmokėti už namą, įvykdyti reikalingų remontų ir spaustuvės perkėlimo kaštus. Bet, turėdama pirmąjį įmokėjimą, palankiomis sąlygomis gaudama paskolą iš Lietuvos Banko, šiam užsimojimui ryžosi. Ryžosi tikėdama, kad darba rems jau į Vilties Draugiją įstojuosieji, rems nauji nariai į Draugiją įstodami ir savo įnašą įnešdami, rems visi Dirvos bičiuliai, talkininkai ir skaitytojai atsiųsdami savo aukas.

Gruodžio mėn. 20-21 d. Clevelande posėdžiavusi Vilties Draugijos valdyba pavėdė visus reikalus tvarkyti Dirvos redaktoriui Balui Gaidžiūnui. Pavėdė panaudoti visas įmanomas priemones, kad šie namai būtų ne tik nupirkti ir reikiamai

įrengti, bet ir iš jų spinduliuotų lietuviška tautinė mintis į viso pasaulio bendraminėčius ir visus lietuvius.

Tuos Vilties Draugijos vadovybės norus galėsime įgyvendinti, jei į talką ateisite Jūs, keli tūkstančiai nuoširdžių Dirvos skaitytojų ir rėmėjų.

Už prisidėdą talką visiems bus pareikšta priderama padėka. Namus įrengus bus išleista tų namų įsigijimo istorija, surašyti visi aukotojai. Aukotojai bus nuolat skelbiami ir Dirvoje. Gi paaukojusieji namų reikalams nemažiau kaip \$5.00 bus surašyti į specialią garbės lentą ir ta lentą bus įmūryta Dirvos redakcijos patalpoje.

Tat pranešdamas šią žinią visiems Dirvos skaitytojams ir visiems Vilties Draugijos nariams, tikiuos, kad šiame darbe susilauksiu nuoširdaus Jūsų pritarimo ir paramos.

Jūsų

Balys Gaidžiūnas,
Dirvos Redaktorius

ATVYKO M. BRAKAS

Šią savaitę iš Europos į JAV atvyko buvęs Vykdomosios Tarybos narys M. Brakas. Gruodžio mėn. 30 d. padarė pranešimą Lietuvos Laisvės Komiteto posėdyje.

Seniausioj Europos demokratijoj moterys be balso

(Mūsų bendradarbio Šveicarijoje)

Šveicarija ne be pagrindo vadinama seniausiąja demokratine valstybe Europoje (ir, turbūt, pasaulyje). Bet Šveicarija tuo pat metu yra viena nedaugelio valstybių visame pasaulyje, kur moterys dar neturi balso teisės.

Galimas dalykas, kad nemaža skaitytųjų iš šios korespondencijos iš viso pirmą kartą patirs, kad moterys Šveicarijoje negali balsuoti. Nors tai atrodo neįtikima, bet taip yra. Šveicarijoje rinkimuose bei balsavimuose ligi šiolie dalyvauja tik vyrai. Moterys negali nei rinkti, nei būti renkamos. Politinė prasme jos yra beteisės, bebalės!

Kai pereitą vasarą Berne posėdžiavo interparlamentarinės unijos delegatai, šveicarų užsieny reikalų ministeris pasakė sveikinimo kalbą. Ta proga jis laikė reikalinga iš viso pasaulio susirinkusiems parlamentarams paaiškinti, kodėl Šveicarijoje moterys neturi balso teisės. Galima įsivaizduoti, kad kone visiems delegatams atrodė keista, kad seniausioje demokratijoje moterys yra bebalės. Šveicarų ministeris tepaminėjo vieną argumentą. Pasak jo, tokia būklė atsiradusi dėl šveicarų prisiršimo prie tradicijų. Girdi, praeityje moterys nedaugavusios krašto politiniame gyvenime, tad iš papratimo ta padėtis pasilikusi iki šios dienos.

Šveicarų įmonėje, kurioje dirbu, turiu jau pagyvenusią bendradarbę, aršią kovotoją už politines moterų teises. Ji protaplais mėgsta su manimi papalikuoti. Susipažinusi su minėtają ministerio kalbą, ji atskubino pas mane.

— "Ką Tamsta pasakys dėl Petriuko (šveicarų užsieny reikalų ministeris vadinasi Petitpierre, kas prancūziškai reiškia "Mažasis Petras") argumento? Juk jis pats iš tradicijos neina pėsčias į Ženevą, o sėda į traukinį"?...

Argumentas tikrai buvo svarus ir įtikinantis...

Ir vis dėlto kitaip to fakto neišaiškinti, kaip tradicija. Kai pereitą šimtmečio antroje pusėje buvo priimta dar šiandien tebegaliojanti konstitucija, moterų politinės lygybės judėjimas dar buvo kūdikio vystykluose. Per metų eilę ta mintis surado vis daugiau pritarėjų, o ypač didelį suolį ji šoktelėjo po pirmojo pasaulinio karo, revoliucinių sukrėtimų pasekoje. Šveicarija gi išliko nepaliesta nei kary, nei revoliucijų. Ji toliau gyveno savo ramų gyvenimą. Laikas nuo laiko moterų organizacijos pajudindavo politinės lygybės klausimą, bet platesnio atgarsio jos neradavo.

Pastebėta, kad šveicarų moterys ne labai domėsi politika, turbūt, irgi "iš tradicijos". Savime, kraštas yra taip visko pertekęs, taip viskas eina normaliai, jog daugumai moterų nė į galvą neateina, kad jos sekmdienį galėtų kartu su vyrais eiti balsuoti.

Bet Šveicarija nėra ant mūlo, ji yra neramiosios Europos dalis. Gyvenimo tikrovė taip pat šveicarų moteriai stato vis griežtesnius reikalavimus. No-

rint išlaikyti dabartinį augstą gyvenimo lygį, moterys jau nebėgi pasilikti vien prie namų židinio. Jos turi įieškoti uždarbio svetur, jos įtraukiamos į gyvenimo sukurį. Dar labiau paveikė antrasis pasaulinis karas. Nors tiesiogiai Šveicarijos nekludęs, karas vis dėlto savo totališkumu nebeskyrė vyro nuo moters. Visų tų reikšinių pasekų šveicarų tautoje pastebimas tam tikras persilaužimas.

Gruodžio mėnesio pradžioje buvo surengtas originalinis balsavimas Ženevos kantone. Būtent, buvo atskleista pačių moterų, ar jos nori politinių teisių. Balsavime dalyvavo 58% moterų, ir jų 49% pasisakė už, o 9% prieš. Bet reikšminga, kad 42% moterų iš viso balsavime nedalyvavo. Ypač būdinga, kad daugiausia susilakė jaunos moterys. Bendru įsitikinimu, jaunoji karta politika domisi mažiau, nekaip vyresnioji, ir tai netik moterys, bet ir vyrai.

Kaip ten bebūtų, Ženevos pavyzdys parodė, kad moterų lygybės klausimas darosi aktualus. Artimiausiu laiku tame pat kantone "tauta" politinė prasme (t. y. vyrai) turės pasisakyti, ar ji sutinka su balsavimo teisės suteikimu moterims. Ženevos pavyzdžiu žada pasekti kiti kantonai. Taip pat federaliniame parlamente tas klausimas judinamas.

Sunku pasakyti, kiek metų dar praeis, kol šveicarų moterys politiskai susilygins su vyrais. Šveicarai staigų reformų nemėgsta, tad prabėgs dar nemaža laiko, kol Šveicarijos sunkios ir sudėtingos įstatymdavystės mašinos ratas apsisuks. Bet istorijos ratas neabejojamai sukasi ta kryptimi. Tuomet seniausioj pasaulio demokratijoje nustos vieno originalumo.

Viator.

VISAM PASAULY

• Jungtinių Tautų posėdžiai pertraukti iki sausio mėn. antrosios pusės. Per tą laiką į JAV prezidento pareigas bus įvesdintas gen. Eisenhoweris.

• Kalėdų išvakarėse prie Moses Lake, Wash. nukritęs lėktuvas užmušė 86 karius. Nelaimė įvyko dėl lakūno kaltės, laiku nepatikrinus visus vairsus.

• 1952 metais Chicagoje iš viso buvo pavogta 7,610 automobilių. Gi visoje Amerikoje per metus pavagia apie 20,000 automobilių.

• Prancūzijos komunistai iš vadovybės išmetė vieną savo vadų — Andre Martį. Jis nesutiko save apkaltinti už nukrypimus nuo generalinės linijos.

• New York Times korespondento užklaustas Stalinas atsakė į keturis klausimus. Jų tarpe, kad jis noris ir su Eisenhoweriu susitikti. Bet šį kartą amerikiečiai nesuvilios. Foster Dūllis jau atsakė, kad jei ką gero nori pasakyti, tą gali padaryti normaliais diplomatiniais kanalais.

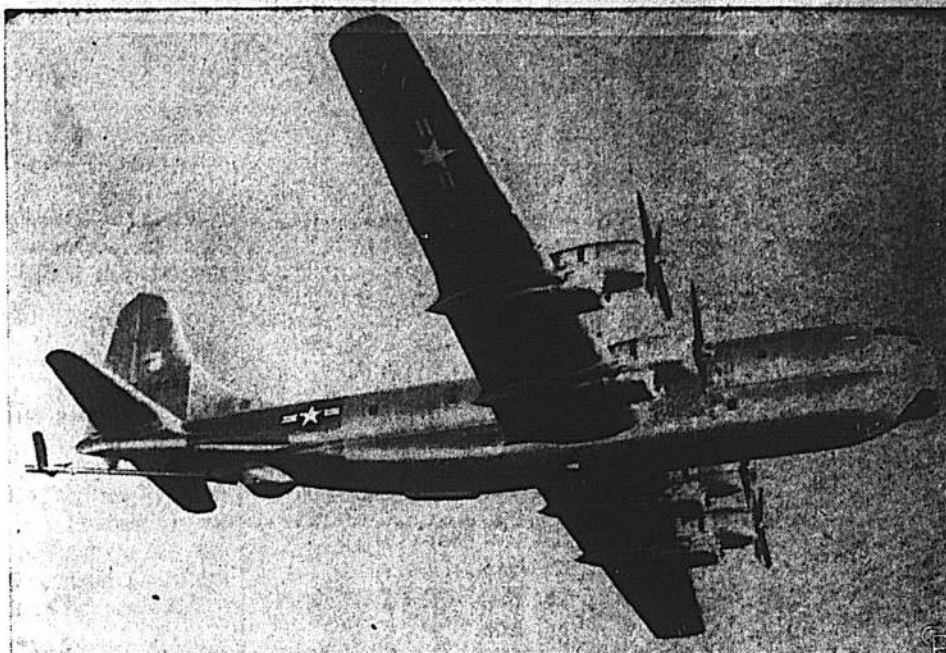
• Maskvos Pravda pradėjo rašyti, kad Jugoslavija rengiasi užpulti savo kaimynus. Europoje į tai atkreiptas didelis dėmesys, nes ką rusai nori užpulti, tam tuoj primeta kalte.

• Olandijoje areštuotas Tass (Rusijos) agentūros atstovas, pagautas su šnipinėjimo dokumentais.

• Kalėdų metu Amerikoje automobilių nelaimėse mirė 715 žmonių.

• Danijoje mirė karalienė motina Alexandrine. Mirė eidama 73 metus po ilgos ligos, ligoninėje laukdama sunkios operacijos.

• Vyriausias prokuroras McGranery pasirašė deportacijos aktą New Yorko milijonieriui Serge Rubinsteinui, gimusiam Rusijoje, 1938 metais į JAV įvažiavusiam.

Naujasis Boeing strato transportinis lėktuvas, dviejų augštų, dabar masiniai statomas JAV aviacijai. Jis turi vamzdį ir kuro baką, kurie įgalina pripildyti turbiniinius bei paprastus bombonešius ir naikintuvus. Ilgas, teleskopiškos išvaizdos vamzdis matomas lėktuvo uodegoje.

1952 metais Marijampolėje

PASAKOJA VOKIETĖ, LIETUVOJE BUVUSI IKI 1952 METŲ VASAROS. — TIK 3,300 GYVENTOJŲ. — GIRTŲ KARININKŲ BAIMĖ. — LIGONINĖJ DIRBA TIK RUSAI GYDYTOJAI. — MARIAMPOLĖS TURGAI IR MILICININKAI.

Iš buvusių apie 15.000 prieškarinių Marijampolės gyventojų dabar tenai tebegyvena apie 3.300. Bet yra įsikūrusių daugiau kaip 1000 "naujakurių" — tai daugiausia visokių rusų pareigūnų ir karių šeimos. Nors gyventojų skaičius dabar niekur neskelbiamas, bet bendra nuomonė yra, kad šiuo metu Marijampolėj yra apie 4.500 iki 5.000 gyventojų. Miesto "veidą" dabar sudaro rusai. Juos galima atskirti iš geresnio apsirengimo. Lietuviai, žydai ir pora simtų vokiečių apsirengę labai skurdžiai. Vidutinis jų uždarbis — apie 400 rublių per mėnesį, yra neapikankamas tekstilės gaminiams pirkti. Jie nepajėgia pasitaisyti nei namų, kurie, kaip per maži, yra dar likę nenusavinti. Visi namai, išskyrus rusų užimtuosius yra labai apleisti. Ir gatvės apleistos, grindinys daug kur iširęs, pilna duobių. Gatvės daugiausia gadina rusų šarvučiai ir tankai, kurie čia dažnai važinėja.

1952 m. vasario mėnesį karinė Marijampolės igula buvo žymiai padidinta. Keturių augštų kareivinės Vytauto gatvėje (rodos, 120 nr.) yra pripildytos sovietų pėstininkų. Kitą gatvę pusėj yra karininkų butai, aprūpinti gerais baldais, rekvizuotais iš "liaudies priešų". Dauguma ka-

rininkų yra atsigabėję savo šeimoms. Kitos kareivinės yra ties Kau-no plentu. Čia stovi motorizuota pėstininkų kuopa ir nedidelis šarvuotųjų dalinys. Igulos komendantūra yra miesto centre, "Laisvės aikštėj", priešais didžiausį Mariampolės viešbutį, kuris dabar paverstas karininkų klubu. Į tą klubą vietos gyventojams lietuviams užteiti griežtai draudžiama. Klubas būna perpildytas, ypač algų mokėjimo dienomis. Iš klubo (buv. viešbučio) girdėti dainavimai ir šūkavimai. Nuolat pasitaiko, kad girti karininkai užkabina pra-eivius. Todėl vietos gyventojai vengia net pro šalį to klubo pra-eiti.

Klube patarnauja rusės merginos, apsirengusios patarnau-tojų uniformomis ir kepuraitėmis. Tačiau viduje pastebima didelė nešvara. Klubo restorane parduodama degtinė, likerai, vynas, taip pat šokoladas, saldainiai. Už restorano yra valgykla — vieništelė patalpa klube papuošta Stalino ir Lenino paveikslais.

Karo metu sugriauta Mariampolės ligoninė 1951 metais atstatyta. Čia dirba vien sovietiniai gydytojai bei gydytojos. Prie ligoninės yra prijungta poliklinika, kuriai vadovauja vokiečiai dantų gydytojas. Lovų skaičius ligoninėje didelis — apie 400-450.

I šią ligoninę vežami ligonys iš viso Mariampolės rajono. Gydytojų patarnavimas blogas, ypač dėl vaistų trūkumo. Bet dar blogesnis yra ligonių maitinimas. Pavyzdžiui, tulžimi sergant ligonė gauna per dieną: 1 mažą poduką kopūstų sriubos, 1 mažą blūdelį varškės, 1/4 litro pieno, 20 gr. sviesto (apie 1 1/2 uncijos), 2 riekiš sausos duonos ir vakarienei — 1 lekštė kruopų sriubos bei kas trečia diena po dvi riekes baltos duonos. Bulvių beveik niekad neduodama. Per keturias savaites ligonė negavo nei skiltelės dešros.

Nors apylinkės gyventojai ir labai skurstą, tačiau vengia patekti į ligoninę. Dar kažkurie ūkininkai tebėra išsaugoję kiek privačios nuosavybės: turi po karvę, vienas kitas net dvi. Jiems paliktuose apie 1/2 ha (1 akro) sklypeliuose laiko kiek vištų, kartais ir kiaulę papeni. Nors nuo to reikia atiduoti nemažos duoklės, bet jie dar sutau-pa šį tą ir atneša parduoti į Mariampolės turgų, tuo būdu sudarydami pinigų augštiesiems mokėsiams už turimą nuosavybę sumokėti.

Turgai esti pirmadieniais, tre-

čiadieniais ir šeštadieniais. Tur-guose maisto kainos žemesnės, nei valdinėse maisto krautuose, todėl čia visada lankosi daug pirkėjų. Turguje kainos esti maždaug tokios:

1 kg. sviesto — vasarą 18 rb., žiemą 25 rb.; 1 višta — 11 iki 14 rb.; 1 antis — 18 iki 25 rb.; 1 žąsis — 35 rb.; 15 kiaušinių 6-7 rb.; 1 kg. kvietinių miltų 6-7 rb.; 1 obuolys (apie Kalė-das) — 4 rb.; 1 stiklinė žemuo-gių (vasarą) 2 rb.; 1 stiklinė grietinės — 4 rb.; 1 kg. medaus — 18-21 rb.

Turguje visada yra daug milicininkų. Jų uždavinys — saugoti nuo vagių. Dėl didelio skurdo, ypač paskutinių dvejų metų laikotarpį vagystės labai padaužėjo.

Išplito ir elgetavimas. Elgetų tarpe yra daug vokiečių, ateinančių į Lietuvą iš Rytprūsų.

MIRĖ JURGIS SAVICKIS

Tik ką gauta telegrama, kad šį pirmadienį, savo nameliuose, staiga mirė diplomatas ir rašytojas Jurgis SAVICKIS (berods širdies smūgiu). Lietuvoje yra likęs jo ir jo pirmosios žmonos sūnus, o Danijoje — antroji jo žmona; gi trečioji žmona, kurią vedė tik praeitą vasarą, gyveno kartu su velioniu, mažoje jo nuosavybėje "Ariogala", Pietų Prancūzijoje prie Nicos.

Buv. Lietuvos Pasiuntinybės Paryžiuje Sekretorius A. Liut-kevas VLIKŲ yra paprašytas atstovauti VLIKŲ A. A. Jurgio SAVICKIO laidotuvių ir padėti ant jo kapo vainiką.

Buvęs Prancūzijos ministeris pirmininkas A. Pinay, atsis-tatidinės iš pareigų, kada nesula-kė pritarimo padidinti mokes-cius. Kas bus nauju ministriu pirmininku, dar neįspėsta. Ka-binetą bando sudaryti gaulintų veikėlas Soustelle.

DIRVA

Lithuanian Weekly, published by American Lithuanian Press & Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit), 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Telephone: ENdicott 1-4486. Issued in Cleveland every Thursday. Editor: Balys Gaidžiūnas.

Entered as Second-Class matter December 6th, 1915, at Cleveland under the act of March 3, 1879. Subscription per year in advance: In the United States — \$5.00 in Canada — \$5.50, elsewhere — \$6.50. Single copy — 10 cents.

Lietuviškas savaitraštis, leidžiamas VILTIES, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo D-Jos (Inkorp. ne pelnui), 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: ENdicott 1-4486. Išleina Clevelande kas ketvirtadienį. Redaktorius: Balys Gaidžiūnas. Įregistruota kaip antros klasės siunta 1915 m. gruodžio 6 d., Clevelande pagal 1879 m. kovo 2 d. įstatymą. Prenumerata metams iš anksto: Jungt. Amerikos Valstybėse \$5.00, Kanadoje — \$5.50, kitur — \$6.00. Atsk. Nr. kainą 10 centų.

KAS ir KUR

• Tautinių šokių žinovės Bar-naitė-Grėblūnienė ir Saudar-gienė (abi gyvena Australijoje) ruošia tautinių šokių ir žaidimų vadovėlių.

• Lietuvos ūkio Atstatymo Stu-dijų Komisija išleido naują sa-vo darbų leidinį "Baltijos ir Juodosios jūros sujungimas vandens keliais". Darbą parašė Dr. J. Remeika.

• Operos solistė Elzbieta Kar-delienė, dabar gyvenanti Mont-realyje, Kanadoje, sausio mėn. pradžioje koncertuoja Chicago-jė.

• Į bolševikų Vienos Kongresą iš Lietuvos buvo nuvežti: A. Venclova ir J. Matulis.

• Chicagos verslininkas, auto-mobilių pirklys D. Kuraitis iš-vyko kelionėn aplink pasaulį.

• Kanadoje organizuojasi lietu-viai menininkai. Į organizacinį komitetą įeina: Pažemis, Kozu-lis, Radzevičiūtė, Rukša ir J. Simanavičius.

• Vokietijos lietuviai tvirtai pasiryžę statyti vasario 16 gim-ninųjų rūmus. Tikimasi, kad tą darbą parems viso pasaulio lie-tuviai. Iš dviejų Vokietijos miestų valdžios įstaigų jau gauti palankūs pasiūlymai.

• Australijoje gyveną lietuviai, ALB krašto valdybos pavedi-mas, — J. Žukauskas, B. Bar-kauskas ir V. Simniškis dalyva-vo pasitarime pas Australijos imigracijos ministerį Holtu. Čia pareikšta, kad Australija nepri-pažįsta Lietuvos okupacijos. Prašyta, kad lietuvių spauda būtų atleista nuo prievolės spausdinti rašinius anglų kalba.

• Lietuvos konsului Sao Paulo, Brazilijoje — A. Polišaiciui su-ėjo 60 metų amžiaus ir 30 metų konsulinio darbo sukaktis.

• Informacijų biuletenis prane-ša, kad Berlyne šiuo metu gy-vena apie 50 lietuvių. Jų padė-tis sunki.

Ačiū Rėmėjams!

Prenumeratos pratęsimo pro-ga DIRVOS spausdinimo prie-monės pagerinti auکوjo šie skaitytojai:

Milakis A. Dr., Chicago	\$1.00
Klabis Vanda, Brockton	1.00
Sukaikienė S., Hamilton	0.50
Zubkus Angela, Brooklyn	0.50
Valavičius A., Chicago	1.00
Veitas Brutenis, Dorchester	2.00
Matusevičius K., Cleveland	1.00
Damijonaitis P., Elizabeth	1.00
Kazlauskas A., Cleveland	1.00
Cijunskas Juozas, Rochester	2.00
Cverka S., New Haven	5.00
Lietuvninkas J., Baltimore	1.00
Xy, Boston	1.00
Smelstoriū M., Cleveland	1.50

LOUIS VACANCY

Jei Jūs ruošiatės važiuoti sveikatos pataisyti į Hot Springs, Ark., atsiminkit, kad pas mus kaštuoja tik \$1.00 per dieną.

L. VALEIKA,
538 Prospect Ave.,
Hot Springs, Ark.
Telef.: 5163

AR ŽINAI?

Visas mašinas, palengvinan-čias moterų namų apyvokos darbus, yra išradę vyrai.

Automobilistas, važiuodamas ištisą parą ir tik pavalgyti te-sustodamas, gali sukarti 900 mylių. Žinoma "Pony Express" laikais (kai skubios žinios buvo siunčiamos per raitelius) tūlas raitelis per 24 valandas, tris kartus tesustojęs pavalgyti, nu-jojo 321 mylią. Žinoma, ne vienu arkliu. Arklys buvo keičiamas pakelės stotyse kas 20 mylių.

Prezidentas Grantas buvęs labai nemuzikalus. Vienam savo draugų jis kartą prisipažinęs, kad jis tegalys atskirti dvi me-lodijas. Viena tu melodijų esan-ti "Yankee Doodle", o kita — ne "Yankee Doodle".

Prieš tris šimtus metų dabar-tiniame New Yorke gyveno 40-000 gyv. Jų tarpe — 1700 ver-gų.

New Yorke pirmos mokyklos (įsteigtos prieš 220 metų) ve-dėjas, nepragyvendamas iš savo algos, turėjo papildomai pelnyti sau duoną savo atidarytoje skalbykloje.

Praėjusiais mokslo metais New Yorke savivaldybė už stik-lų įdėjimą miesto mokyklose sumokėjo 159.532 dolerius. Mat, mokiniai per tą laiką tarpą iš-kulė 241.505 stiklus.

Vienas New Yorke pirklys nusipirko iš savo svainio puikią mašiną dolerinėms spausti. Pa-gaminti banknotai buvo be prie-kaištų, net bankai nedvejojo dėl jų tikrumo. Tačiau pagaminusi 500 dolerių, mašina sustojo ir nieko nebegamino. Pirkėjas šo-ko įieškoti savo svainio, kuris už mašiną buvo paėmęs 10.000 dolerių, bet tas jau buvo dingęs.

Neseniai įrengtoje New Yor-ke užmiestinių autobusų stoty-jė kasdien prasišlenkia apie 5200 autobusų ir apie 160.000 kele-vių.

New Yorke esą 23.000 resto-ranų.

Vien patalpų, kuriose laikomi įvairūs ordenai, nuomai apmo-kėti JAV vyriausybė per metus sumoka apie 18.000 dolerių.

Vien po paskutiniojo karo yra duoti apie 8 milijonai įvairių pa-sižymėjimo ženklų.

Ryšium su naujais kardinolų paskyrimais, popiežius yra su-prastinęs kai kuriuos kardinolų rūbus. Naujai paskirtas kardi-nolas turįs įsitaityti apie 40 naujus drabužius ir tai kaštuoja apie 3000 dolerių. Suprastinimai sutaupysią apie 1000 dolerių.

Britų gamtininkas dr. Ar-matoo tvirtina, kad mokslin-gams turi įtakos žmogaus plau-kingumą. 70% įvairių tautybių mokslininkų yra nuplikę nė 40 amžiaus metų nesulaukę. At-virkščiai su tos kategorijos mo-derimis: net 85% moterų, turin-čių reikalingą mokslo slėpiniais, kalasi ūsai.

Remscheid (Vokietijoje) po-licininkas pastebėjo dviračiu važiuojantį darbininką. Užpaka-ly, bagažo sėdynėje, sėdėjo vienas vaikas, o prieky, ant rėmo, maskatavo kitas. Pasiplikinęs tokiu dviračio perkrovimu ir at-tinkamų taisyklių nepaisymu, policininkas iškėlė-augštin ran-ką ir šūktelėjo: "Stok!" Ta-čiau darbininkas nė nemanė su-stoti.

"Ne, vyruti, mes jau ir taip esame trise. Tavęs paimti ne-begaliu" — šūktelėjo jis poli-cininkui ir ramiausiai nuvažia-vo toliau.

Vr.

DIRVĄ UŽSISAKYTI
galima ir šandien, nėra reikalo laukti nei metų, nei mėnesio pabaigos!

GERIAUSIA DOVANA

Artėja Kalėdos ir Nauji Metai. Geriausia dovana yra lietuviška knyga. TREMTIES leidyklos išleistos kny-gos, gaunamos DIRVOJE ir kitose atstovybėse:

Igno Šeinaus "Kuprelis", kaina 2 dol.,
Vytauto Alanto romanas "Pragaro Pošvaistės", 430 pusl., kaina 3,5 dol.

R. Spalio novelės "Didžiosios Algailos", kaina 3,5 dol.
Jurgio Savickio romanas "Šventoji Lietuva", kaina 3 dol.

R. Spalio nepaprastos intrigos jaunimui ir senimui apysaka "Gatvės Berniuko Nuotykių", 508 psl., kaina 5 dol.

Visos TREMTIES leidyklos išleistos knygos įrištos drobėje. Tai gražus bibliotekos papuošimas ir geriausias pasirinkimas dovanoms.

LAISKAS REDAKCIJAI

Didžiai Gerbiamas P. Redak-toriau, prašau neatsakyti pa-skelbti Jūsų laikraštyje šį atitai-symą.

S. m. "DIRVOS" 50 nr. iš Detroito žinėlėse skyrely "ne-garbinga konkurencija" išgirta "Neringa", o jos interesui, mes, kaip ten paminėtos "drugstore" savininkai už lietuviškos spau-dos platinimą esam pasmerkti ir neteisingai atvaizduoti, todėl randam reikalą kai ką patiks-linti.

Dar prieš "Neringos" atsiradi-mą, kaip šv. Antano bažnyčios prieangy, taip ir dabartinė mū-sų krautuvė, kurios savininkai tada buvo ne lietuviai, buvo platinama lietuviškos knygos. Kai vėliau mes perėmėm krau-tuvę, jau įsikūrus "Neringai", jos savininkams pasiūlėme ben-dradarbiauti ir jų naudai suti-kome nelaikyti lietuviškos spau-dos, o jie pažadėjo neiti į mūsų brandžios prekybą. Šio susita-rimo abi pusės laikėmės. Kai dabartinis "N." sav. liko vienas, tai tada "N." ėmė plėsti ir prekiauti mūsų prekėmis. Reiškia, "N." sav. sulaužė žodį, o jam tai priminus, atsakė, kad susitarimas daugiau negalioja.

Be to, "Dirvoje" skaitėmė, kad "N." detroitieškių džiaugsmui, greitai laiku pargabens Chicagos "Baltąją Mešką", o tada tektų paklausti, koks kamputis pasi-liko lietuviškai knygai. Taigi, "N." virsta "drugstore" ne ką geresne už mūsų krautuvę.

Mes, laikydami anglišką spau-dą, kaip lietuvių, iš savo tau-tiečių turėjome nemažą užme-timų, kodėl nelaikome lietuviškos knygų. Ir dabar, tokiai padėčiai susidarius, netenka stebėtis, kad mes įsivedėme lietuviškos spaudos skyrių. Juk, spaudos

platinimas, kaip pasakytą žinu-tėj, yra nepelningas; tai kultū-rinis reikalas, o kultūrinė sri-tis, rodos, visiems turėtų už-tekti vietos.

Kai "N." giriama ir pakelia-ma į lietuviškos kultūros cen-trus, už tai, kad ten susirenka lietuvių, platinama bilietai į lie-tuviškus rengimus, leidžiama sušilti sušalusiesiems gatvėje BALPo aukų rinkėjams — tai suprantama. Juk šiame krašte kiekvienas savo biznį reklamuo-ja, kaip tik išmano. Mes nesigi-riam, tik galėtumėm pasakyti, kad ir kiti lietuviai prekybinin-ka gal nemažiau prisideda prie lietuviškų reikalų. Bet kai savo naudai kitų prekyba imama nie-kinti, tai vargu tokią "reklamą" kas galėtų pavadinti kultūringą konkurencija, nes ir valdžios įstatymai už tai baudžia.

Tegu "N." prekiauja tarp ki-tų ir tokiomis prekėmis, kurios galima pavadinti kultūrinėmis ar dar gražiau, bet tai vistiek yra prekyba, nes pagrindinis tikslas yra pelnas. Tokia ją ska-i-to ir davusi leidimą prekiauti įstaiga.

"N." sav. sulaužius susitari-mą, mums toliau nerūpi, kuo jis ateityje prekiaus, bet niekas neturi teisės nustatyti, ką mes galime laikyti savo krautuvėje. Tai valdžios organų reikalas.

Mes nepasakysime savo gerb. konkurento pavyzdžiu ir nera-šysim urmininkams skundų, kad neduotų jam prekių, nemaldu-sime kiekvieno rašančio, kad jis būtų iškoneiviktas laikraščiuo-se ir nesistengsime jam kenkti, bet esant reikalui rasime pado-rių priemonių save apsiginti.

Dėl žinutės mums daromų užmetimų, kurie yra piktos va-lios ar pramanyti, nematome

reikalo laikraštyje ginčytis. Tik laikome nereikalingu korespon-dento pamokymu, kai jis pikti-nasi, kad lietuviškajai knygai rodoma nepagarba ją laikant greta angliškosios, mes mano-me, kad tarp lietuviškų kryžių, maldaknygių ir tautinių audi-nių dar labiau netinkama vieta nikotino eksponatams.

Apgailestaujame, kad lietuvis su lietuviu negali išsitenkti po vienu stogu ir šiuo laikome šį bereikalingą ginčą spaudoje baigtu. "Neringos" savininkui, pertvarkius savo biznį, linkime gero pasisekimo ir tikimės gar-bingesnės konkurencijos.

Reiškiamo pagarbą.
Krautuvės savininkų vardu
A. Končiūnas

Jau išėjo iš spaudos. Gau-nama leidykloje ir pas spau-dos platintojus

Kaina \$2.25

STEFAS ZOBARSKAS

AUSRELĖ

ELEMENTORIUS

DARVA

Post Office Box 1291
Stamford, Conn.

LIETUVIŲ DIENOS

Iliustruotas mėnesinis žurnalas, leidžiamas lietuvių ir anglų kalbomis, užsisakytinas visiems.

"Lietuvių Dienos" duoda kiekvienam numerį per 40 puošnių, įdomių ir aktualių nuotraukų iš viso pasaulio lietuvių gyvenimo ir veiklos.

"Lietuvių Dienų" kiekviename numerį skaitytojas ras įdomių ir aktualių straipsnių, beletristikos ir informacinės medžiagos iš pasaulio lietuvių gyvenimo.

"Lietuvių Dienos" turi anglišką skyrių, parašai po nuotraukomis duodami abiemis kalbomis, todėl šis žurnalas prieinamas ir čia gimusiems bei kitataučiams.

"Lietuvių Dienų" vienas numeris siunčiamas susipažini-mui nemokamai, prisiuntus savo adresą. Metinė prenu-merata 4.00 dol. Administracijos adresas: "Lietuvių Die-nos", 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

AVINĖLIAI

NELĖ MAZALAITĖ

(Tęsinys iš pereinamo numerio)

Ne! norėjo šaukti paliktasis — ta-čiau dabar jis visai buvo netekęs žado, dabar, kada jis girdėjo tuos žodžius, kurie jam grasino. — Aš nenoriu, troš-ko šaukti jis — leiskite man būti su jais, vistiek, ka dir ištremtų — ir ne-galėjo praverti burnos. — Aš labiau esu ištremtas likdamas su jumis, — veržėsi jis šaukti savo tam išgelbėto-jui — tačiau nė jo žandikaulis negalėjo pasikrutinti. — Ir kai jis matė, kaip juos išveža, brolį ir jo moterį ir tris vaikus — jis norėjo sušaukti: — Gel-bėkit! — ir tikrai pakėlė ranką į juos, ir iš vežimo jis regėjo jų visų ištįstas rankas, tačiau ir jie tylėjo, net pats mažiausias, tarytum pradėjo jam, ta-rytum jie visi buvo praradę kalbą.

Nuo tada jis pradėjo melstis: Vieš-patie, paimk mane. — Ta malda tvirtė-jo, nes jis regėjo viso krašto skausmą, ir atskiro žmogaus pasmerkimą, jis regėjo žemę elgėtaujančią ir nuskriaus-tus gyvulius. Kiekviena siela buvo vedama nukryžiuoti, viskam buvo at-mama prasmė ir buvo uždamos durys bažnyčiose ir žmogaus, kuris nori tu-

rėti savo duris. Ir jis negalėjo nieko padėti — tiktai kentėti. Jis regėjo gal daugiau, nes jo nevalgė, kaip nebijoma nebylio ir aklo, ir nėsiančio — jis re-gėjo ir jautė ir maldavo: Mirties. Jis negalėjo pats ją pasiimti, skundėsi jis Dievui — jis nedrįso prieštarauti ir naudoti savo valią, tačiau jis prašė ma-lonės: Mirties. Jis buvo pavargęs — sakė jis — ne tikrai už save, ir tegu bus jam leista atsilsti. Jis yra bailus — sakė jis — nes jis nesugeba padėti, jis tik nori pabėgti, bet juk Dievas gai-lisi ir nedrąsijų: Mirties.

Taip jis meldėsi savo guolyje, Kū-čių vakarą suremtas šalčio ir kosulio, išgulėjęs visą dieną, nes jam nebuvo blogi žmonės, manė jis — jis buvo pa-siūstas atsigulti, kada jie pamatė jo negalią. Jis gulėjo ir galvojo apie ryt dienos Bernelio mišias, ir apie savo gėlinčius kaulus, ir vistiek jis buvo taręs sau: — Atsikelsiu. Atsikelsiu ir eisiu, ir gal Viešpats bus man ypatin-gai geras, ir netrukus aš busiu pa-šauktas.

O dabar jį pašaukė grubiai ir staigiai, tas pats, kuris ir buvo

iš tėviškės, vedėjo padėjėjas, rusų draugas. Jis nelaukė, kol žmogus apsi-vilkęs kaip reikiant, jis pats užmetė piemeniui jo seną apsiaustą, ir taip jie atėjo į salę, kurioje dabar visi tylėjo.

— Tai tavo kaltė, — pasakė rusas, — ar ne tu turi atsakyti už bendrą tau patikėtą turtą? Kur pilkasis ėriukas?

Piemuo nesuprato nieko — jis žiū-rėjo ramiai ir rusui prisijėjo pasakyti, jog girdomas ėriukas yra pasimetęs su banda, ir klaidžiojo užu žardienos, ar-ba yra pavogtas. Dabar jis vėl pradėjo šaukti:

— Surask! Jeigu pareisi be ėriuko, jis nežinojo kaip pagrasyti, jis nežino-jo, kaip tą vos gyvą žmogelį išgąsdinti, ir tylomis pasakė: — aš jau sugalvosiu, ką padarysiu tau. Ir kitiems.

Piemuo pasižiūrėjo į jo akis, ir ru-sui pasirodė, kad jis tenai kažką ma-tuoja, tokios perskrodžiančios buvo piemens akys.

Ne, piemuos nebijojo nieko: ką be-galėjo padaryti jam? Tačiau jis dre-bėjo, kad nebūtų kas nors nubaustas už jo kaltę? Jį kas nors pasiėmė, kas nors alkanas, ir jis nebėgo akimis per savo žmones, jis nenorėjo nė pats pa-matyti kaltojo, nes ar tai buvo kaltė, jei vaikai bus sotūs šventėse? Bet jis permėtė akimis tuos kelis, kurie buvo ištikimešni rusams, galimas dalykas, kad jie padarė tai, ir tada čia yra nu-

sikaltimas, kaip visada būna, kad už tai baudžiami nekaltieji, bet ir tie ne-sidairė. — Gal tikrai ėriukas paklydo, — galvoja piemuos, ir jam pasidarė taip graudu, kad jis daugiau ir nebesirūpi-na kitkuo — jis eina į kiemą, ir į žar-dieną, tarytum iš tikrųjų galėtų ten rasti.

Tamsi yra Kūčių naktis, žvalgosi piemuos, nieko nepadeda nė žvaigždės, nė sniegas, rodos, ir jis yra netekęs sa-vo spalvos ir šviesumo. Kur čia gali pamatyti tokį menką daiktą, kaip ėriu-kas, jeigu tas nebiliauna. Jis stovėjo ir klausėsi, bet nešaukė silpnas balselis, nesigirdėjo žingsnių, jokių pėdų ne-buvo išminta toliau, kaip vaikščioti žmonių dienos metu. Ir kur įmatytum pėdas — galvojo jis — kaip čia ėriukas įmintų tiek savo kojomis, kad paste-bėtųm naktįje.

Buvo veltui tasai įieškojimas, gal-vojo jis, reikėjo grįžti, bet ką turėjo pasakyti laukiantiems, nes ne vienas rusas laukė, visi jo, savi žmonės, kurie nebuvo išleisti, kol nesuras pražuvusio, arba kaltojo. Ir jis ėjo tolyn, taip pats nežinodamas kur ir ko, tikėtai ėjo, per užsnigtą dobilieną, ir iki pat pirmųjų pievų. Buvo baisiai šalta, vėjas varstė jį kiaurai, jis gi nebuvo apsiavęs nie-ko šiltesnio, tikrai marškiniai dengė jį ir apsiaustas, toks išnešiotas, jog žvaig-ždės persišviestų per jį. Reikia vistiek

grįžti, galvojo piemuos, ir jau sukosi, kaip ūmai pamatė pėdas — pamatė taip aiškiai, lyg būtų žibūrys prie jų padėtas. — Pilkutis, pagalvojo piemuos, ir nusišypsojo — kurgi jis kvailiukas taip toli nukioblino. — Dabar buvo aišku, kad reikėjo jį vyti, nes tai ir negalėjo labai toli būti, kur jis bus nu-ėjęs, ne toks jis didelis avinas, kad ne-pavargtų greitai.

Bet jis regėjo tiktai pėdas. Ir to-kios juokingos buvo jos, tarytum ėriu-kas pakeliui būtų skabęs žolę, taip jos vingiavo į šonus, arba, kartais atrodė, lyg jis vartėsi per galvą, arba su kuo nors žaidė, tokios sutryptos ir sumai-gytos buvo tos jo pėdos. Piemuo ne-galėjo nesižuokti tokioje vietoje, ir vi-sai neprailgo kelias, nei buvo šalta, kai galvojo, kaip čia prieš jį buvo trep-senės mažasis gyvuliukas.

Tačiau pėdos nesibaigė. Jis jau ne-žinojo, nė kiek laiko kaip eina — pa-kėlęs akis į dangų, jis iš žvaigždžių spėjo artėjant vidurnaktį, o jis buvo išėjęs po devynių, tačiau iš to, kad nė kiek nebuvo nuvargęs, negalėjo tikėti, jog tiek ilgai ėjo. O pėdos buvo prie-sais jį, visai aiškiai, žvaigždžių švieso-jos buvo išbarstytos, tarytum žali medžio lapai, ir jam atrodė, kad jos šiltos, nes kai pasitaikydavo užminti jas, jos buvo minkštos, kaip žolė, kaip vasaros žolė saulėje.

Bostono Rašytojų Klubas

KLUBO VEIKIMAS

Bostono Lietuvių Rašytojų Klubas veikia trečiuosius metus. Klubas nesiriboja vien rašytojais ar literatūra. Jis jungia gražų būrį įvairių profesijų (rašytojų, dailininkų, muzikų, teatro žmonių, humanitarų, mokytojų, inžinierių, teisininkų, gydytojų, prekybininkų ir t.t.), senųjų ir naujųjų lietuvių, besidominčių literatūros, meno, mokslo, teisės ir apskritai kultūros problemomis.

Klubas nesivaržo griežtomis rašytomis taisyklėmis, nestato reikalavimų norintiems būti jo nariais; viduje nekelia ideologinių ar politinių klausimų, kurie klubo narius skaldytų, o į klubo veiklą įnešytų nesutarimų ir disharmonijos. Kiekvienas lietuvių kultūra ir jos gyvybiniais klausimais besirūpinąs asmuo yra mielai laukiamas ir priimamas klubo narys. Narių sąrašas yra apie 70 asmenų. Susirinkimų lankytųjų vidutiniškai skaičius — 30-40.

Klubui vadovauja metams renkami penkių asmenų valdyba, kurios pirmininku esti Rašytojų Draugijos narys, o kiti nariai — įvairių kitų profesijų žmonės. Susirinkimai vyksta kiekvieną mėnesį gražioje ir patogioje International Institute patalpose. Jau įėję tradicijon susirinkimus šaukti kiekvieno mėnesio pirmą šeštadienį. Susirinkimų programą sudaro kultūrinio turinio paskaitos, meninė dalis, diskusijos, minėjimai. Literatūrinei daliai kviečiami rašytojai svečiai iš tolimesnių vietų. Susirinkimai turi dvi dalis: oficialią ir laisvąją (su kava ir užkandžiais), kurios metu vyksta diskusijos, pranešimai, informacijos, svečių iš kitur bei narių, lankusių kitus miestus ar žymias vietas, įspūdžiai. Susirinkimai trunka nuo 7:30 val. iki 10:30 val. vakaro.

Dvejus metus klubui vadovavo poetas Faustas Kirša, jo talkininkais — valdybos nariais — buvo dr. M. Gimbutienė, poetas St. Santvaras, inž. J. Okunis ir ekonomistas St. Lūšys.

1952-53 m. klubo valdybą sudaro: poetas Bernardas Brazdžionis (pirm.), mokytoja V. Kulbokienė (vicepirm.), dailininkas Vikt. Vizgirda (sekretorius), teisininkas ir poetas Pr.

Lembertas (ižd.), rašytojas A. Gustaitis (kronikininkas).

1952 metų II-am pusmety R. Klubas be eilinių susirinkimų surengė Maironio ir Binkio planinio pobūdžio minėjimus. Maironio minėjimo akademijos pasikaitininkais buvo kan. M. Vaitkus ir J. Brazaitis. Binkio minėjimui šalia St. Santvaro pranešimo klube pastatytas "Atžalynas", kuris praėjo su dideliu pasisekimu. Tai buvo kaip reta meno šventė, sutraukusi publikos beveik tiek, kaip per Vasario 16-tos minėjimą.

TEATRĄ KURIA NE TEATRALAI

"Atžalyno" pastatymo pasisekimas rodo, kad teatro meilė mūsų visuomenėje gyva. Reikia tik duoti veiklą, stiprių sceniškų, gyvenimiškų turinių ir ne tuščių idejų šaknis.

Bostonas įvairiais meno atstovais, kad ir negausus, bet yra čia stiprus: ir rašytojų, ir dailininkų, ir muzikų, ir dainininkų. Bet teatrą trūksta. Galima sakyti — visai nėra. H. Kačinskis išsikėlęs į New Yorką, Bostone liko viena A. Gustaitienė. Jai ir teko "Atžalyno" režisūros pareigos. Tas darbas jai buvo ne naujiena: Vokietijoje, Ravensburge, ji buvo pastatiusi beveik 10 veiklų, kurie turėjo gražų pasisekimą. Gustaitienės "arkliukas", ant kurio ji "joja", imdamasi statyti kurį veikalą, yra tas, kad ji parenka artistus iš gyvenimo, dažniausiai tinkančius tik tai vienai rolei. Taip pat buvo padaryta ir šiuo atveju, parenkant personažus iš paties klubo narių, iš tam reikalui pritariančių ir iš jaunimo. "Atžalyno" vaidintojų tarpe matėme teisės bei ekonomijos daktarus, teisejus, prekybininkus, karininkus, inžinierius, gydytojus ir kitų profesijų, nieko bendra su teatru neturintį, asmenis: dr. J. Leimona, dr. Br. Mickevičį, St. Vaitkevičį, P. Nikolskį, pulk. J. Andrių, inž. K. Baranaušką, gyd. V. Norvaišienę, mokytoją J. Jašinską, seniau atvykusį Amerikos lietuvių P. Averką, studentus — Z. Zarankaitę, A. Žižniauską, I. Lušytę, mokinius — A. Gustaitį, R. Latvėną, ir daugelį kitų iki St. Santvaro sūnaus Algimanto, kuris savo

vaidmenį atliko gyviai ir energingai.

Iš to kultūringų žmonių, bet, tiesą pasakius, margo būrio, režišierė turėjo sudaryti ne tik ansamblį, bet ir visą spektaklį. Uždavins A. Gustaitienei pavyko taip gerai, kad vaidinimas praėjo kur kas augščiau scenos mėgėjų pastatymo lygio. Režišierės ir artistų trijų mėnesių darbas atnešė pasigėrėtinai gražių vaisių. Tas visais atžvilgiais nusisekęs bandymas duoda vilčių, jog ir Bostonas pagaliau gali turėti teatro pastatymų, jei ne dažniau, tai bent kartą per metus.

Gal nebe visi "artistai" bebūs galima surinkti naujam pastatymui, bet jų keletas tikrai bus iš jaunųjų, parodžiusių stiprių sceninių sugebėjimų (Zarankaitė, Gustaitis ypatingai), pasisekęs darbas patrauks iš gyvenimo naujų, kuriuos Gustaitienė per vakarienių po vaidinimo jau pavardėmis paminėjo. Reikia rasti tik gerą veiklą ir visuomenės pasitikėjimo teatru neapvilti tuščiais blizganciais.

NAUJŲ METŲ SUSIRINKIMAS

Pirmas 1953 m. Rašytojų klubo eilinis susirinkimas įvyksta sausio 3 d. 7.30 val. Tautininkų Namuose, So. Bostone. Literatūrinėje dalyje svečias rašytojas Jurgis Jankus paskaitys iš savo kūrybos. Dr. M. Gimbutienė duos paskaitą apie senovės lietuvių religiją, pasiremdama savo studijų medžiaga. Numatoma koncertinė dalis.

Bostoniškis

ISTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba rąkandai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERSIS, dėl apkaunavimo, ko visada reikalauja apdraudos kompanijos pirm, negu išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS

716 Society for Saving Bld. Telef.: MAIN 1-1773.

Rezidencija: PENINSULA 2521

Orwellio Gyvulių ūkis

Bolševizmo satyra

Po šio karo mūsų lietuviškoji spauda nemaža rašė apie George Orwell dvi paskutiniąsias knygas — 1945 m. išleistą "Gyvulių ūkį" ir 1949 m. — "1984-tuosius metus".

Šiais metais "Brit. Lietuvis" perleido per savo atkarpą, o Liet. Namų Bendrovė Londone atskira knyga atspaudė Orwellio "Gyvulių ūkį", išverstą F. Neveraviciaus.

Ši knyga — drąsi rusiškosios bolševikinės valstybės satyra. Labai gera, kad ji išversta net į keliolika kalbų: visos formos yra geros, kurios tik pajėgia laisvajam, bolševizmo nepažįtančiam pasauliui aiškiau perstatyti jį. Galima gal būtų suabejoti, ar ši knyga pravartums, pakankamai gerai pažįstantiems bolševizmą. Kas ją paskaitys, neabejos tuo, nes Orwellis puikiai išreiškė bolševikinės valstybės niekingumą, jasmenines jos veiksmus angliško gyvulių ūkio rėmuose. Jei net pajėgtume nusikratyti tos paralelės, kuri nuo pradžios ligi galo lydi skaitytoją, jog čia rodomas bolševizmas, žiaurus ir suktas, apgaulus ir jėga brukamas, tai ši knyga būtų graži net vien kaip fantastinė gyvulių valstybės gyvenimo pasaka, nes ji parašyta labai gyvai, lengvai.

Joje rodoma, kaip sukiša vieno anglų ūkio galvijai ir paima į savo rankas valdžią. Posuklinio laikotarpio vadovai yra

kiaulės, kurios valdo šunų padedamos. Išleidžiami ūkui tvarkyti įstatymai, bet per keletą metų jie apverčiami augstynkojomis, taip, kaip valdantiejiems naudingiau, ir ilgainiui įsigali baisi vergija ir teroras. Laisvės idealai, kurių vardu įvykdytas pats sukilimas, buvo greit palaidoti, ir visi naujieji įstatymai keičiami valdantiųjų besąlyginei teisei ir valdomųjų vergijai didinti. Pagaliau visi ir panaikinami, lieka tik vienas pilikas įsakymas: visi gyvuliai yra lygūs, bet kai kurie gyvuliai yra lygesni už kitus.

Valdantieji (kiaulės) pagaliau ne tik ima kortom lošti ir gerti, bet net dviem kojom vaikščioti, nekalbant apie daugelį ir daugelį dalykų, kurie pradžioje įstatymo buvo draudžiami.

Knyga verta perskaityti kiekvienam.

B. Kaz-tis

Pastaba. Knyga greitai laiku bus gaunama Dirvoje.

ATNAUJINAMA LIETUVOS RAUDONOJO KRYŽIAUS VEIKLA

Atsišaukime į laisvojo pasaulio lietuvių Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Vyriausioji Valdyba praneša, kad ji vėl atgaivina savarankišką veiklą ir imasi savo tiesioginio uždavinio — padėti vargantiesiems ir nelaimės ištiktiesiems tautiečiams.

LRK Vyriausioji Valdyba kviečia į talką viso laisvojo pasaulio lietuvių, kviečia juos stoti LRK nariais rėmėjais ar jų telkėjais, renkant pinigines aukas nelaimės ištiktiesiems tautiečiams Vokietijoje ir Austrijoje.

Atgaivintąją LRK veiklą Vokietijoje gyvenantieji tautiečiai gal pajus jau Kalėdoms. Vyriausioji Valdyba kreipėsi į Vokietijos Krašto Valdybą dėl pirmųjų, nors dar gana kuklių su-

mų padalinimo. Krašto Valdyba pateikė Vyriausiajai LRK Valdybai platų šelpimo planą, rekomenduodama pirmoje eilėje jau dabar sušelpiti senelius ir ligonius.

Vokiečių Raudonasis Kryžius kreipėsi į LRK dėl Australijos Lietuvių Bendruomenės surinktų aprangos dovanų, skiriamų padalinti lietuviams tremtiniams Vokietijoje.

Pataik ir kaimynai,

kad prenumeruotų

D I R V A

ISIGYKITE VERTINGUS LIETUVIŲ DIENŲ LEIDINIUS

"Lietuvių Tautos Kelias", prof. M. Biržiškos \$3.00
"Varpai Skamba", St. Būdavo apysaka \$2.00
"Žemė", poezijos antologija \$4.00

Knygos gaunamos: "Dirvos" redakcijoje, 6820 Superior Ave., Cleveland, Ohio, spaudos kioskuose ir leidykloje: "Lietuvių Dienos", 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

Taip užbaigė savo kelionių tarnybą prancūzų keleivinis laivas Champollion. Iš 318 keleivių ir įgulos žuvo 26 asmenys. Laivo kapitonas nusišovė.

Staiga jis pradėjo žvalgytis, nes jam pasirodė, jog yra priėjęs pažįstamas vietas, ir kažikoks pasveikinimas kilo iš jų, tačiau jis negalėjo patikėti, kad būtų kada čia ėjęs. Bet jis ir nesistebėjo, jis nustojo stebėtis, viskas jam atrodė taip, kaip reikėjo, nes jis privalejo eiti, surasti tai ko buvo siųstas, o jis matė, kad eina tikru taku, nes nė kieno kito tos pėdos nebuvo, kaip tiksliai pilkio, argi jis nepažintų?

Ir vistiek jis jau buvo pavargęs. Jis neturėjo tokių jaunų kojų, kaip avinukas, nė tokių kailinių, bet tai, kad jis taip galvojo nebuvo priekaištas, ne, šiaip sau, lyg pasiteisinimas, kad jis dabar ėjo vis lėčiau ir lėčiau. Jis net buvo sustojęs kelis kartus įsitikinti: argi tai tikrai jis mato pėdas? Jos buvo, matė jis, jis galėjo išskirti kiekvieną nagelę, įspausť keturių kojų, kartais tik jis atrodė, laikė iš džiaugsmo, kartais net pašokėdavo lanku, bet tai buvo bėgęs jis. Ir tos pėdos, atrodė kvietimas ir raginimas, kad pirmuo eiti nesustodamas ir negrįždamas. Bet kaip jis ir galėtų grįžti tuščias? Pasakyti, kad yra pėdsakai, tiktai jis nepagavo gyvulių. Nebuvo ko grįžti ir šiaip — kažkiek nuėjo laiko, kaip jis nebuvo keliavęs toliau, tiktai į kolchozo ganyklas ir miestelį, o dabar jis žengė štai tokiais tolmais, lygiais

laukais, ir skynimais. Jam pasidarė liūdna, kai jis pastebėjo, jog tai nėra koks senas skynimas; kuriame jau apsigyveno avietės ir jauni lazdynai: čia buvo užpultas ir nužudytas miškas, medžiai taipgi, kaip žmonės, buvo pagauti ir prievarta paimti iš savo vietų, ir išvežti svetur. Jis dabar viską žinojo. Pro šalį einant skundėsi jam maži medžių vaikai, kurie buvo augę prie kojų didelių eglių ir pušų, apginti nuo vėjų ir sausrų, o dabar buvo palikti našlaičiai. Šitose vietose ėriukas buvo ilgiausia sustojęs, jis buvo trepsenęs aplink tuos mažus eglynaičius, lyg jie kalbėjosi vaikų kalba ir truputį žaidė.

Liūdna ir gražu buvo eiti, tačiau, kad tos kojos darėsi taip sunkios, jas reikėjo kiekvienam žingsniui rauti, kaip kelmus iš žemės. Turiu pailsėti, manė jis ir pralinksmedžio pamatęs skynimų pakraštyje žiburį. — Čia švenčia Kūčias, — pagalvojo jis, ir širdyje pasidarė saldu. Jie leis man pailsėti prie durų. O gal būt, ir jie yra praradę sąvųjų, ir mane pakviš prie stalo, į tuščią vietą, kaip yra šventas paprotys mūsų krašte. — Ir jis skubėjo kiek įstengdamas, ir taip priėjo prie žiburio.

Tačiau tai nebuvo troboje, toji šviesa — nustebo jis — tai tvarte, ir jis bėgalo pradžiuo, nes iškart pa-

žino, kad tai jo tėviškės tvartas.

Dieva Tu geras, kaip buvo gera vėl atsirasti namie! Dveji metai prašlaužė, kaip jie buvo išmesti iš tų namų, kur tėvų tėvai, ir jų tėvai buvo gimę ir mirę. Su didžiais sunkumais jis buvo išsisteiravęs, kas ištiko jų trobėjus, ir su dideliu sielvartu išgirdo, jog jie buvo nugriauti: jie stovėjo pertoli nuo kitų gyvenviečių, kad pritaikintum kolchozo reikalams — tai išnešiojo juos medžiagai ir gal kūrui!

Tačiau jis dabar pažino, kad tai neteisėbė, nes jis galėjo įmatyti, jog troba stovi savo vietoje, ir jis tarė, jog užeis ten ir pernaktos šią naktį, ir jam bus Kalėdos tarp gimtų sienų. Tačiau pirmiausia jis turėjo pamatyti, kas čia buvo įsitaisęs tvarte — gal koks pakelivis slėpėsi nuo šalčio, gal partizanai buvo prisiglaudę nakčiai šioje nukuvioje vietoje — jis turėjo pasveikinti žmones. Ir jis atsargiai atidarė truputį praviras duris.

Nelabai daug buvo čia šviesos — matė jis — ir tai todėl, kad žibintas buvo toks keistas, jo net negalėjai matyti, sakytum šviesa krito įstryžai nuo stogo kampų. Čia buvo būrys žmonių, ir jis negalėjo pažinti nė vieno, nes jų veidai buvo tamsūs ir barzdoti, ir didelės lazdas laikė jie rankose, o drabužiai neregėto kirpimo. Bet jie buvo la-

bai laimingi — regėjo jis, jie taip žiūrėjo į kažką, ką jie apsupo ratu, jog jau tikėtai matydamas juos taip žiūrint žinojai, kad ten yra kažikas nepaprasto. Jis taipgi norėjo pažvelgti, tačiau neišdrįso, jis negalvojo, jog turi teisę, nes tai jie, svetimi yra jo tėviškės pastogėje — ne, taip jis niekuomet nebuvo išdides ir dabar jis tylėjo. Bet štai vienas pasisuko, pamojo jam, ir visi praskyrė kelią. Ir tokie jie buvo geri, toks jų žiūrėjimas, kad jis nebijojo ir paklausė.

Jis pats buvo padaręs tas edžias, mažiesiems savo namų gyvuliams, kuriose dabar gulėjo Vaikelis — sauso šieno buvo paklota tenai, po juo ir plonu skaisčiu Motinos nuometu pridengtas Jis, bet Jo kojos, mažos kojos buvo nuogos. Tačiau jos negalėjo šalti, prie pat edžių gulėjo jautis, ir asilas iš kito šono, ir jie kvėpavo — šilti, garai sukosi viršum, kaip vasaros migla, ir tasai kvapas gulė ant Kūdikių kojų ir šildė jas. O kas čia? žiūrį piemuo, — kas čia taip glaudžiasi prie Vaiko rankų? Pilkas jo bandos ėriukas, toks pilkas ir švelnus, kad jo nesumaišytum su nieku kitu — ir toks šiltas, kad užtenka padėti sušalusią ranką ant jo nugaros, ir jau gali susiildyti.

Piemuo tiktai galvą palingavo iš džiaugsmo — štai kur jis buvo nubė-

gęs šią naktį, jo avinėlis. Ir jis negalėjo nepaglostyti jo, kad tai jis atvedė čia ir piemenį. Jis priklausė čia šalia ėriuko, ir išsigando, nes jis net nesiteiravo, ar galėjo daryti taip. Bet jis matė, kad Kūdikis buvo laukęs jo. Jis pažvelgė į jį, tikrai į jį, ir paklausė — piemuo regėjo iš Vaikelio akių, kad paklausė: —

— Ko tu visada praei manęs?

— Mirties, — norėjo sakyti piemuo, bet tuojau pamatė, jog to žodžio nemoka ištarti. — Gyvenimo, — pasakė jis, ir jis kalbėjo aiškiai, ir jo balsas skambėjo, kaip gražiausi bandos varpeliai. — Gyvenimo, Dieve, mano žmonės tikrojo gyvenimo. —

Ir jis regėjo, kad Kūdikis linkterėjo galvą, ir taip laimingas buvo piemuo, jog apkabino abiem rankom pilkajį avinėlį ir užmigo.

Jie atskė iš kolchozo piemens pėdomis, kitą dieną pavakariais, būriu jie atskė iki jo buvusios tėviškės, ir sugriauto tvarto kampe jie atrado jį, nebeįjantį nieko. Ant jo krūtinės, ant kelių buvo minkštų pilkų vilnų driekės, jos buvo prilipę prie jo seno drabužio taip stipriai, tarsi įjautas.

— Kurgi jis padėjo ėriuką, praieiktas niekšas? — sušuko kolchozo vedėjas.

(Pabaiga)

Lietuvos auksas vaidenas Stockholme

(Mūsų Švedijos bendradarbio)

Šiame straipsnyje, patalpiname klausimus yra opus. Opus liesti, bet dar opesnis nutylėti... Nors čia yra patiekiami du kiek skirtingi tos "aukso istorijos" nušvietimai, galimas dalykas, kad ir juose dar nėra visiškai tikslaus vaizdo. Nesant visai kompetentingų organų tokiems klausimams tyrinėti, viešojo tribūna lieka beveik vienintelė vieta jiems aiškinti. Skelbdami šį straipsnį, pabrėžiame dėl jo teigiamų visus rezervus, paliekiančius atvirą kelią tolesniems to klausimo aiškinimams.

Redakcija

Ryšium su Švedijos milijardinio kredito, suteikto Sovietų Sąjungai prieš šešetą metų, užbaigimu šiemet gruodžio 9-tą, Dagens Nyheter, Stockholmo didžiausias liberalinės krypties dienraštis išskėle laikurių ir mums lietuviams įdomių aplinkybių. Atidengdami raudonąją, arčiau prisilinkusiam kaimynui milžinišką kreditą, švedai fikcijai ir laukė, kad bolševikai iš savo pusės parodytų dosnumą ir sumokėtų jiems pagrobto Baltijos valstybių įvairias skolas. Po ilgų, švedus nukankinusių derybų bolševikai sutiko mokėti tik visų skolų dvyliką dalį, ir tą išdėstytą dvidešimtimis dalimis. Lig šiol, kaip Dagens Nyheter praneša, Kremlius sumokėjo tik pačią pirmąją didelę, ir daugiau nieko, net ir mandagiausius priminimus, neatsiliepia. Švedai iš savo pusės vistiek visą laiką rodi džiulėtumą. Nors ir stenėdami, pasiūtę įkilme, siuntę bolševikams kreditant ir mašinas, ir brangius fabriko įrengimus, žvejybos bei kitokius laivus.

Prieš tą nedidelį kraštui tikrai ištaigingą milijardinį kreditą be perstojo kovodamas, Dagens Nyheter dabar klausia, kodėl savo laikui nebuvo uždėta arešto Lietuvos Banko auksui, laikytam Švedijos valstybės banko Stockholme. To aukso būta nemažai, tūkstantis du šim-

tai septyniasdešimt keturi kilogramai, taigi apie du milijonus dolerių arba dešimt milijonų kronų. Vokietijos auksui, jai pradėjus smukti, buvęs uždėtas areštas, ir tuo būdu švedų interesai buvo apsaugoti, o su Lietuvos auksu pasielgtas visai neapdairiai. Dienraštis pabrėžia, kas jam atrodo labiausiai keista, kad tas auksas bolševikams atiduotas dar toli prieš Baltijos valstybių pripažinimą Sovietų Sąjungai de jure, tuojau po jų okupacijos, ir net Švedijos užsienio reikalų departamentui apie tai nežinant.

Arčiau pas buvusios Lietuvos pasiuntinybės Stockholme čia užsilikusius valdininkus pasiteiravus, patiriamos dvi versijos. Tik prieš tai įdomi ir daug sverianti smulkmena. Birželio 18-tą 1940 m. tada čia buvęs Lietuvos įgaliotasis ministras V. Gylis, gavęs iš Kauno užsienio reikalų ministerio telegramą apie naujos "liaudies vyriausybės" sudarymą ir jos sudėtį, bemažant nuryk į Švedijos užsienio reikalų departamentą. Ten, kaip tai gražiai diplomatiškai vadinama, atitinkamai n o t i f i k a v e s, kad Lietuvoj viskas tvarkoj, kad naujos vyriausybės sudarymas įvykęs legaliai. Tuo skubio žygiu matyt jo norėta nuraminti ir Švedijos oficialūs organai, ir po skaudžių įvykių Baltijos valstybėse smarkiai sunerimavusi spauda bei visuomenė. Apie tą nedelsiant savo atliktą diplomatinį žygį Gylis pasiskubinęs painformuoti ir naujus valdovus Kaune. Dar prieš vykdant iš pasiuntinybės būstinės, jis nukabinęs nuo sienos didelį, aliejaus dažų, prezidento Antano Smetonos portretą ir užkišęs jį už spintos. Jo vieton buvęs pakabintas iš laikraščių iškirptas Justas Paleckis...

Pirma versija: Liepos 10-tą, 1940 m. paskambino V. Gyliai vienas iš Švedijos valstybės banko direktorių ir pranešė, kodėl iš Lietuvos Banko Kaune gautas parėdymas čia jo turimą auksą tuojau pat pervesti Sovietų Sąjungos valdžios žinion. "Ka Tamsta j tai sakai? Jei protestuosi, galėsim atsakyti išduoti auksą", lyg patarė švedas direktorius buvusiam Vallokačio banko valdininkui, taigi, atrodo, nusimanančiam bankiniuose reikaluose. V. Gylis atsakymas buvęs: "Jei gavot iš Kauno parėdymą, tai jį ir vykdykit." Po kokios valandos kitos tas pat švedas direktorius vėl skambinęs ir klausęs, ar Gylis nepergalvojęs, ar nebus pakėjęs savo nusistatymo: juk čia esat tokios didelės svarbos reikalas. V. Gylis atsakymas likęs tas pats, ir Lietuvos Banko auksas, kaip lietuvių tautos kraujo žvilgančios ašaros, tą pat popietį buvo sukrautas ir sovietinį, Leningradan išplaukiantį laivą "Molotov".

Antra, V. Gyliai palankesnė versija: iš kažin kur jam sužinojus, kas Lietuvos valstybės auksui gresia, Gyliai jo pagailo. Tuojau telefonu paskambino profesorius S. Curman, švedų — Lietuvių draugijos pirmininkui ir istorinių senienų muziejaus direktoriui, žmogui turinčiam įtakos, ir šaukėsi jo pagalbos. Curman padaręs bemažant kur reikia žygį, tik deja, be jokių rezultatų.

V. Gylis, žinoma, pirmiausiai būtų turėjęs išvystyti akciją diplomatinio keliu, per Švedijos užsienio reikalų departamentą, nurodydamas, kad Lietuvos Banko vadovybės parėdymas galėjo būti išprieštartas okupanto, siekiančio pagrobti sve-

timą turtą, padėtą saugesnėn vieton. Kaip iš Dagens Nyheter 1952 m. lapkričio 29-tą matyti, Švedijos užsienio reikalų departamentas nieko apie visą tą bankinę transakciją nežinojęs, jį nesikreipta. Dagens Nyheter nurodo patvirtinantį faktą: kai Švedijos prekybos sutartį su Sovietais sudaryti delegatai, užsienio reikalų departamento vyrų vadovaujami, 1941 m. vasario mėn. Maskvoje užsiminė, kad Stockholme yra Baltijos valstybių auksas, dėl kurio reikėtų išsiaiškinti, bolševikai nusikvatojo, pasigirdami, kad tas auksas jau seniai jų rankose...

Ar vieną ar kitą versiją paimtum, aišku, kad V. Gylis laikėsi pasyviai. Ir kas jam buvo dar ryti, kartą oficialiems Švedijos organams oficialiai pranešus, kad Lietuvoj viskas tvarkoj, kad ten, kaip ir anksčiau, valdo teisėta, nors kitokio plauko valdžia? Žinoma, pamatęs, ką bolševikai daro, siekdamai net užsienioose padėtą Lietuvos auksą išvogti, jis turėjo suprasti, kuo viskas kvepia. Jis turėjo smarkiai pagalvoti ir vėl skubėti Švedijos užsienio reikalų departamentan ir pareikšti, kad Lietuvoj ne viskas taip tvarkoj, kaip jo anksčiau pranešta, kad Sovietų smurtas ir vagystė siekia net Lietuvos užsienioose saugotą turtą. Bet...

V. Gylis klusnėmis valdininko akimis žvelgė į prieš jį sienoje kabantį Paleckį ir, matyt, vykdė naujo "užsienio reikalų ministerio" Glovackio parėdymus. Iki... Iki jam, po Lietuvos respublikos paskelbto "įsijungimo" Sovietų gaujon, nebuvo paliepta susikrauti lagaminus ir dardenti atgal Kaunan. Tada, pagaliau, Gylis suprato... ir taip išsigaudo, kad likęs Stockholme, "palindęs po žeme", per metus geriausiems pažįstamiems nesakė, kur jis gyveno; net slapta telefono numerį užsisakė. Jo kolegoms, kiti Lietuvos diplomatai likę užsienioose, niekaip negalėjo jo surasti...

Sovietų pasiuntinėi Stockholme, "draugei" Kolontaj pagailo V. Gylis. Dėl gero ligi paskutinios pasiuntinavimo dienos elgesio ir gražaus pasiuntinybės "pagal priklausomybę" perdavimu (su visais archyvais, su turtinga lietuviška biblioteka, su visu ku), leido jam iš perimtos Lietuvos pasiuntinybės pasikrinkti ir pasiimti, kas jam patiko bei jo patogumui reikėjo: baldų, kilimų, paveikslų ir kitų. Taip NKVDistai Lietuvoje su Sibiran tremiamais ir nieku jiems nenusipelnusiais lietuviams nesilegė ir nesilegia. Pagailo vėliau Gylis ir kairur kitur... Jis vėl atstovauja Lietuvai. Dabar Kanadoje... Kaip — to nežinau.

Tadas Brasta

TUOJ ISIGYKITE NAUJĄ

Balio Gaidžiūno

knyga

VIENERIMETAI

IR VIENA SAVAITĖ

Šioje knygoje, prisiminimų forma, vaizduojami 1940 ir 1941 vergijos metai Lietuvoje.

Knyga 182 psl. Kaina 1.50 dol. Knyga gavinama: DIRVA, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

BALF Pirmininkas apie Kanadą

— Girdėjome, buvote Kanadoj. Būtų įdomu išgirsti kelionės tikslą.

— Gruodžio 5 nuvykau į Toronto, Ontario, Kanadą, kviečiamas Kanados Lietuvių Bendruomenės Centro. Jie mane kvietė, kad jiems suteikčiau informaciją bei patarimų, kaip jie sėkmingiau galėtų sutvarkyti šalpos darbą, teikiant pagalbą likusiems tremtyje lietuviams. Jų Centro posėdyje išdėsciau dabartinę lietuvių būklę Europoje ir pareiškiau didelį džiaugsmą, kad jie likusiųjų tremtyje brolių ir sesučių nepamiršta.

Po ilgų pasikalbėjimų ir diskusijų patariau skubiai įsteigti Kanados Lietuvių BALFą — Bendrąjį Kanados Lietuvių Šalpos Fondą, įregistruojant jo įstatymus Kanados Federalinėje valdžioj, Ottawa, Ont. Sudarę savarankę organizaciją, jie gaus tam tikrų lengvatų iš valdžios pusės ir plačiosios visuomenės pripažinimą. Šį mano pasiūlymą priėmė ir pasižadėjo neatidėliojant tai vykdyti.

Amerikos BALF vardu jiems pažadėjau glaudžią kooperaciją. Sutikau jų vardu persiųsti per Atlanto vandenį jų gėrybes: cukrų, riebalus, panaudojant teikiamąsias BALF privilegijas. Taip pat sutikau, kad gėrybės bus galimos išdalinti iš Bremeno uosto, Vokietijoj ir kad galės būti panaudotas BALF gėrybėms dalinti Europoje aparatas nemokamai. Žodžiu, sutikome sutartinai dirbantis vargstančiųjų žmonių skurdai Europoje sumažinti, panaudojant geriausius būdus ir ekonomiškiausią gėrybės išsiuntinėtį ir administruoti.

— Ar turėsite viešų prakalbų ir ar matėte su platesne visuomene?

— Taip, Toronto, Ont. lietuvių buvo susirinkę didėleje Auditorijoje gruodžio 6 d. Jiems ilgoje kalboje išdėsciau dabartinę sunkią lietuvių gyvenimo būklę, ypač nurodžiau vargus Vokietijoj ir Austrijoj. Panašias prakalbas turėjau gruodžio 7 d. Hamilton, Ontario. Vienoj ir antrojo vietose žmonės buvo labai sujaudinti dėl likusiųjų lietuvių, ypač mažų vaikų, badavimo. Tiek Toronto, tiek Hamiltone suaukojo kelis šimtus dolerių aukų ir jas pasiuntė per mūsų Centrą Europoj, Muenchene, išdalinti vaikams. Mane stebino kanadiečių nuosirdumas ir vargstančiųjų tikras atjautimas.

— Su Jumis, regis, buvo ir J. E. Vyskupas Brizgys?

— Buvo malonus supuolimas. Nuvykus į Kanadą, j ten iš Chicago atvyko J. E. Vysk. Brizgys. Jis į Toronto vyko kviečiamas Katalikų moterų pa-

skaitoms. Gruodžio 8 d. nuvykova į sostinę Ottawa, Ont., pasimatyti su Kanados Federalinės Valdžios Vyriausiuoju Direktorių Migracijos Reikalams, Hon. Smith. Pasikalbėjime su Hon. Smith buvo iškelti šie klausimai:

Buvo mūsų paklausta, kaip lietuvių ir kiti pabaltiečiai: latviai ir estai Kanadoj kuriasi, nes klimatas, mums atrodo, toks pat kaip ir Baltijo kraštuose. Ponas Smith prie to pareiškė didelio pasitenkinimo pabaltiečiais, ypač lietuviams, esą "tai kultūringi žmonės ir Kanadoj labai gražiai ir greitai įsikūrė." Iš ilgesnio pasikalbėjimo paaiškėjo, kad Kanados valdžia labai patenkinta lietuviams, ir tolimesnį imigracijos planų eigą, kanadiečiai pabėgėliams numato pirmenybę.

— Kada numatomas naujas įstatymas ir kiek mano įsileisti į Kanadą žmonių?

Į šį paklausimą mudviem p. Smith paaiškino: — Tikro įsileisiamų į Kanadą žmonių skaičiaus dar nenumatė. Šį projektą Kanados Ministrų Kabinetas svarstys tuoj po naujų metų. Galima manyti, kad nustatys įsileisiamų į Kanadą asmenų skaičių vienems metams, arba perijodiniais nutarimais, kaip imigracija buvo vykdoma 1952 metais.

— Naujasis imigracijos įstatymas pradės veikti ir imigracija iš Europos vėl prasidės kov mėn. Mat, žiemos metu čia esama mažiau darbų ir todėl jie didesnę imigracijos veiklą pradeda vykdyti pavasarį.

— Kokį įspūdį amerikiečių lietuvių sudaro kanadiečiai lietuvių?

Į šį paklausimą, BALF pirmininkas J. B. Končius taip atsakė:

— Mano observacijos dėl Kanadoj įsikūrusių lietuvių labai džiuginančios. Patyriau, kad jau 70% lietuvių įsigiję savo nuosavybes. Turi eilę krautuvų, lietuviškų valgyklų. Hamilton, Ont. turi net savo skerdyklas. Kanadiečiai lietuvių susijungavę į daug kultūrinių ir religinių organizacijų. Jų lietuvių Bendruomenė apima visą Kanadą ir visus lietuvių. Pasi-reiškia didelis vieningumas ne tik iš tremties atvykusiuose, jie gražiai susitaria ir drauge veikia su senaisiais lietuviams. To bendro susitarimo ir veikimo rezultatai gražūs. Pvz., Toronto, Ont., bendromis jėgomis veikdami, įsigijo didelius Lietuvių namus ir salę. Hamilton, Ont. jau baigia statyti puikią mūrinę bažnyčią, ir tai ne į skola, bet už grynus pinigus.

— Kodėl, manote, Kanadoj geriau kuriasi lietuvių?

— Turbūt, kad į Kanadą atvyko daugumoj jauni žmonės.

KLAS

UZSISAKĖ

DIRVA —

TAS NESIGAILEJO!

PIX BEVERAGE

45 rūšių alaus — visoki gaivinantieji gėrimai, vynas ir šampanas (prancūziškas)

Parengiama vestuvėms, baliams, pobyvims. Nemokamas pristatymas dieną ir naktį. Atidara ir trečiadieniais.

J. Gliada

6903 Superior Ave. EX 1-3311

BOSTONE ĮSTEIGTAS "RAMOVĖS" SKYRIUS

Gruodžio mėn. 21 d. įvyko A. L.S. "Ramovė" Bostono skyriaus steigiamasis susirinkimas. Dalyvavo gausūs būrys buvusių Neprikli. Lietuvos karių. Pagaliau, po ilgų metų pastangų, pavyko įsteigti skyrių ir išsirinkti valdybą. Iki šiol įvykusiųose steig. susirinkimuose nedalyvavo reikiamas skaičius asmenų, ir todėl Bostono skyrius nebuvo laikomas įsisteigusiu.

Ypatingai palengvėjo skyriaus steigimo klausimas gavus naudotis gražiomis, lietuvišku menu papuoštomis A.L. Tautinės Sąjungos patalpomis. Ateltyje skyrius numato dar žymiai padidėti. Tikimasi gražios ir darnios veiklos. J. Vė.

TUOJ ISIGYKIT ŠIAS KNYGAS!

Aušrelė (elementorius) Step. Zobarskas 2.25	Neramu buvo Laisvės Alėja B. Daubaras 1.50
Aukštųjų šimonių Likimas Ieva Simonaitytė 3.50	Nemunas St. Kolupaila 2.50
Anglų kalbos gramatika J. Kukanauza 2.00	Nusidėjėlė K. Pažėraitė 2.00
Anglų kalbos gramatika V. Kamantaukas 1.00	Our Country Lithuania V. Augustinas 5.00
Algimantas I V. Pietaris 1.50	Po Tėvynės dangum Žodžiai vytės Nemunėlio. Paveikslai V. Augustino 2.00
Algimantas II V. Pietaris 2.00	Petras ir Liucija Romain Rolland 1.20
Aukso kirvis Juozas Svaistas 2.50	Pasaulio Lietuvių Žinyras Anicetas Simutis 5.00
Barabas Paer Lagerkvist 2.25	Princas ir elgeta Mark Twain 1.20
Balutis J. J. Bačiūno leidinys 1.50	Pirmas rūpestis Jurgis Jankus 2.00
Baltaragio malūnas K. Boruta 2.50	Pragaro pošeivės V. Alantais 3.50
Broliai Domeikos O. B. Audronė (elėraščiai) 1.50	Partizanai už gelež. uždangos Daumantas 2.50
Dangaus ir žemės sūnūs Vincas Krėvė 2.50	Per Klausčių gylėlę Liudas Dovydasas 2.20
Dulkės raudonam sauleidvy V. Ramonas 3.00	Pietų vėjelis Vyta Nemunėlis 1.60
Didiosios atgalios R. Spalis 3.50	Paklydę paukščiai I Jurgis Jankus 2.20
Doleris iš Pittsburgho Stepas Zobarskas 0.80	Paklydę paukščiai II Jurgis Jankus 2.50
Gatvės Bernuko Nuotykių R. Spalis 5.00	Petras širokas Juozas Svaistas 2.75
Giesmė apie Gedimį B. Sruga ir V. Petravičius 2.00	Raudoni batukai Jurgis Savickis 1.50
Gintaro pasakas Teta Rūta 0.35	Ramybė man J. Kėskas 0.80
Gintariniai vartai N. Mazalaitė 2.00	Raguvo malūnininkas V. Tamulaitis 0.25
Gimtojo žodžio baruose P. Jonikas 1.50	Raganis Sudie, pone Čipse 0.75
Haufo pasakos I ir II dalis B. Sruga 2.75	Silkai ir vilkai Runcė Dandierinas 1.00
Kazimieras Sapieha B. Sruga 2.50	Saulės laikrodžiai Henrikas Nagys 1.00
Karoliai Guy de Maupassant 2.50	San Michael knyga I Axel Munthe 2.50
Kuprelis Ignas Šeinius 2.00	San Michael knyga II Axel Munthe 2.50
Kalorijo-ir doleriai Vilius Bražvilis 2.00	Sventieji akmenys Faustas Kirša 2.00
400 m. pirmąjį Nemuno poemai A. Giedrius 1.00	Sventoji Lietuva Jurgis Savickis 3.00
Lietuvių Literatūra Pranas Naujokaitis 2.00	Tėvų pasakas A. Giedrius 1.90
Lietuvių Tautos Kelias M. Biržiška 3.00	Tolmieji kvadrantai J. Grišmanauskas 2.00
Lietuvių kalbos vadovas Red. prof. Skardžius 4.50	Tautosakos Lobynas J. Balys 3.00
Lietuviškos pasakos J. Balys 2.50	Trylika nelaimių R. Spalis 1.25
Lietuvių poezijos antologija J. Aistis ir A. Vaičiūnaitis 6.00	Ugnies pardavėjas Balys Rukša 1.00
Lekučio atsiminimai (jaunimui) A. Giedrius 1.50	Vaikų knygėlė M. Valančius 1.80
Lietuvių archyvas Bolševizmo metai 3.00	Vieneri metai ir viena savaitė B. Gaidžiūnas 1.50
Lietuvos Valstybės Konstitucijos A. Giedrius 0.70	Valentina A. Vaičiūnaitis 2.00
Lietuvai Tėvynei V. Nemunėlis ir Vl. Vijeikis 0.50	Varpai skamba Stanislas Būdasas 2.50
Lietuva tironų Pančiuose B. T. Dirmekis ir V. Rastenis (Jonas Andriūnas ir Petras Svyris) 1.50	Vyturėliai Laukuose Vikt. Simaitis 0.75
Mažasis Lietuviškai Angliškais žodynais 2.00	Vilkas Meškeriojotas Pr. Imšrys 0.25
Medinis arklys Eric Williams 2.00	Zemaičių žemė A. Villanis 1.50
Motulė paviliojo Lazdynų Poleda 0.60	Zemė Red. K. Bradūnas 4.00
Meškiukas Rudnosukas Vyta Nemunėlis 2.00	Žvaigždėtos naktys Augustaitytė-Vaičiūnienė 1.00
Namai ant smėlio J. Gliada 2.00	Žmonės ant vieškelio Liudas Dovydasas 1.00

Visos knygos siunčiamos paštu. Užsakant pinigų siųskite DIRVA, 6820 Superior Avenue,

STOP GENOCIDE

Atlik savo pareigą. Išgyk ir ant visų laisvų bei siuntų ključok "Stop Genocide" ženklelius. Tuo populiarinsi Lietuvos vardą ir jos kančias.

Surinktos lėšos bus panaudojamos kovai prieš Lietuvoje vykdomą genocidą.

Ženklelių ir visos "Stop Genocide" akcijos reikalais rašyti:

Lithuanian National
Martirolgy Section
P. O. Box 1202
Cleveland, Ohio

Ar pažįsti šį kraštą

Nuo Edisono lempučių ligi turbininių motorų aviacijoje

Elektros pramonės pažanga Amerikoje

Kai šimtmečio Parodoj, įvykusio 1876 m. Philadelphiaje, lankytojai stebėjo baterijas, elektros skambučius, jiems buvo sunku ir pagalti, kaip toji elektrą įsigalės šiame kontinente ir kaip greitai bus prieita prie didelio masto pasiekimų technikos srityje. Tada buvo kūdikystės amžius elektros pramonėje ir vienas didžiųjų mokslininkų Thomas A. Edison jau buvo bebaigęs savo epokinius išradimus elektroje, o kitas įžymus krasčio vyras — Alexander Graham Bell minėjo parodoje jau būdą parodęs savo išradimą telefoną. Trims metams pralikus, 1879 m. Edisonas išradė elektros lempučių ir tai buvo lyg ženkla elektros pramonei pradėti didįjį žygį į laimėjimus, toli nuvedusius šį kraštą pramonės, technikos ir karinio pajėgumo srityje.

Vis labiau augęs gyventojų skaičius, vis didesni reikalavimai pramonėje, kyląs žmonių civilizacijos ir kultūrinis lygis, vis tai buvo veiksniai, skatinę elektros pramonės augimą. Jei antroje 19 am. pusėje mažai buvo įmonių, besidominčių elektros pramonės reikmenimis (čia paminėtina nuo 1869 m. Clevelande veikusi Western Electric Co., gaminusi telegrafo instrumentus), jei 1899 m. tepuvo vos 592 tos rūšies įmonės krašte, tai 1929 m. jų skaičius pasiekė 1,861, o 1939 m. elektros įmonių JAV buvo jau per 2,000. 1920 m. Edisono išradimų lempučių (vad. incandescent lamps) krašte pardavta 323 mil., o 1939 m. tas pardavimas jau siekė apie 920 mil. 1940 m. JAV buvo jau apie 2 milijonai ūkių, įsivedusių elektrą. Šis didysis žmonių palaima nešas išradimas pradėta vis plačiau naudoti ne tik pramonėje, namų ūkyje, bet ir ryšių tarnyboje, transporte.

Per 11 metų, nuo 1939 ligi 1950 metų, krašto pramonė elektros energijos panaudojimą pakėlė nuo 81,2 milijonų kilovatų valandų ligi 189,7 bil. kv. val., taigi, 134%, tuo tarpu kai pramonės gamybos indeksas siekė 83%. Elektros energijos pardavimas ir pajamos tarp 1940 ir 1950 m. padidėjo dvigubai, tuo tarpu tos energijos ėmėjų — klientų skaičius pakilo vienu trečdaliu ir ligi pastarojo meto siekė ligi 45 mil. Šių pastarųjų tarpe 1950 m. daugiausia buvo namų ūkyje — per 37 mil. ir tie ėmėjai sunaudojo 67 mil. kv. val. elektros energijos. Krašto pramonė ir prekyba davė tik per 5 mil. klientų, bet jų sunaudotas energijos kiekis žymiai didesnis — 189 mil. kv. val.

Elektros pramonės augimą gali paliudyti ir tai, kad 1951 m. ji buvo 50% didesnė kaip 1947-49 m. ir tais metais elektros energijos gauta 12,5% daugiau kaip 1950 m. JAV virto "elektrine valstybe" pasaulyje. Tiesa, šis kraštas niekada nėra elektros energijos gamintojas, daugiau už likusią pasaulio dalį, tačiau jau pats faktas, kad JAV tos energijos gauna beveik pusę pasaulio pagaminto kiekio, jau pakankamai ryškiai sako apie "elektrinę" šio krašto galią. Per 380 bil. kv. val. elektros energijos per vienerius metus, tai didelis skaičius, įgalinąs įvykdyti naujus planus pramonėje, susisiektume ir kitur.

Kiekvienais metais krašte atliekama bent keliolika svarbių

elektros energijos naujų laimėjimų pramonėje, pvz. lėktuvų ar automobilių motorų gamyboje, anglų kasyklose, namų ūkyje, (pvz. šaldytuvų ar lėkščių plovimo mašinų srityje ir t.t.). Elektros energijos atsiekimai eiliniam krašto gyventojui ypatingai akivaizdūs ryšių (communications) ir transporto, susisiekimo šakose. Čia toji pažanga ne tik ryškiai yra išskelusi šio krašto civilizacijos lygmenį palyginus su kitais pasaulio kraštais, bet ir jo gyventojams teikia milžiniškos naudos tiek taikos, tiek ir karo metais.

Įsivaizduokime, kad šiaurės Amerikos kontinentą puola prieš oro pajėgos. Tokiu atveju elektros ryšiai galės turėti gyvybinį vaidmenį. 1876 m. Bell'o užpatentuotas telefonas krašte yra padaręs milžinišką pažangą ir jei 1877 m. JAV turėjo vos 3000 telefonų aparatų, tai 1951 m. telefono savininkų buvo 44 mil., kitaip tariant, 100 asmenų atiteko 27,1 telefonas. Tai labai daug, žinant, kad pasaulis turi 70 mil. telefonų. Jei New Yorko miestas su savo 8 mil. gyv. turi 3,5 mil. telefono aparatų, jei Clevelandas su nepilnu milijonu gyv. turi 500 tūkst. ėmėjų, tai jau liudija apie didelių krašto atsiekimus šioje technikos srityje.

Prieš metus pradėtas radio ryšis tarp New Yorko ir San Francisco mikro bangomis laikytinas nauju atsiekimu tarpkontinentiniame susisiektume. Nors kraštas vietomis per daug perkrautas telefonais, tačiau patinė telefono tarnyba gerai tvarkoma ir pvz., įprasta, jei vakaro valandomis toks Clevelandas su Bostonu susisieks per nepilną minutę. Lengva suprasti, kiek naudos tas telefonas galės atnešti pavojaus valanda.

Telegrafas taip pat krašte įsigalėjęs ir vis tobulinamas. Dar 1866 m. per Atlantą buvo nutiestas pirmasis telegrafo kabelis ir nuo to laiko šis Morsės išradimas, vėliau Edisono ir Stearns patobulintas, padarė didelę pažangą, savo tarnyba apjuosęs kontinentą ir ne tik žiniomis, bet ir fotografijų perdavimu.

Elektros srovė pajungta modernaus žmogaus tarnybai ir transporto, susisiekimo srityje. Elektra savo energija varo transporto priemones žemės paviršiuje, vandenyse ir ore. JAV vis daugiau įsiveda Diesel'io garvežių savo geležinkeluose. 1951 m. pabaigoje tokių garvežių naudota per 16,000 ir tai sudarė daugiau kaip 50% visų geležinkelių veiksmų atliekamų elektriniais Diesel motorais. Juoroje laivams padaryta daug patobulinimų. Pvz., neseniai pastatytas 51.000 tonų "United States" laivas naudoja turbininę elektros jėgą ir ji yra ligi šiol stipriausia laivyne. Aviacija be elektros negali apsieiti turbininių elektros jėgų ir ji yra ligi šiol stipriausia laivyne. Aviacija be elektros negali apsieiti turbininių elektros jėgų ir ji yra ligi šiol stipriausia laivyne.

Amerikos miestų gyventojai kasmet stebi dar vieną vis didesnę elektros pajungimą susisiekimo srityje — tai trolley autobusų (be bėgių) plėtimąsi ir po žemės susisiekimo augimą. Šiuo metu jų be bėgių autobusų naudojama dvigubai tiek kaip prieš 10 metų, o milijonai skaitant tas padidėjimas siekia net 80%. 1951 m. dideliuose JAV miestuose tos patogios ir pigios transporto priemonės mašinų

naudota per 7000, buvo 42 sistemos. Požeminis susisiekimas (Rapid Transit) vėl plečiamas, ypač miestuose per 1 mil. gyventojų, kur tais traukiniais žmonių daugiau pervežama kaip kitomis priemonėmis. Chicagoje 1951 m. užbaigta antroji po žeminio linija, einanti į šiaurinę miesto dalį (abi kaštavo 64 mil. dol.) ir jau pradėta Clevelando pirmojo požeminio statyba. Daug dar kraštas turi sumanymų elektros panaudojimo srityje ir tiems planams tikrai nėra ribų.

KLAUSIMAI IR ATSAKYMAI

Kaip atsirado kalėdiniai papročiai?

Kai kas prikiša Amerikai Kalėdų švenčių perdėdėlį pavertimą prekybininkų, biznierių šventėmis (per pastarąsias šventes jie padarė apyvartą už 14 bil. dol.), tačiau vėta atkreipti dėmesį ir į daugelį gražių kalėdinių papročių. Kalėdų eglaitės naudojimo jau romėnai. Olandai imigrantai į šį kraštą įvesdino Sv. Mykalojų (St. Nicholas), vėliau iš jo išviro "Sankt Klaus" ir dar vėliau — "Santa Claus". Amerikoje plačiai naudojamas kalėdinių sveikinimų — atviručių siuntinėjimas pirmą kartą kilo Londone, Anglijoje, 1846 m. Paprotį dovanyti vaikams į šventę įvedė Amerikoje pirmą kartą panaudoję olandų ir vokiečių vaikai. Šis paprotys esąs kilęs iš Europos, kur vaikai ties ugnivietė dėdavo batus su maištais Sv. Mykalojaus arkliui. Kalėdinės giesmės (čia — vad. carols, pas prancūzus — noels, italus — pastorelles) giedojimo žmonės dar viduramžiais, o Vokietijoje tai buvo paplitę 14 amž.

Kokie žymiausi 1952 m. įvykiai? United Press duomenimis praeję metai laikytini žymiausiais didėlimis naujienomis nuo 2 pas. karo pabaigos. Štai 10 žymiausių 1952 m. įvykių: rinkiniai JAV kampanijai ir D. D. Eisenhowerio išrinkimas prezidentu, sėkmingi krašto bandymai su vandenilio (H) bomba, Korėjos karas įženė į trečiuosius metus, Augšč. Teismas atėmė vyriausybei teisę nusavinti pilno įmones, Elžbieta II tapta britų karaliene po savo tėvo mirties, didvyriškas jūrų kap. Carlseno žygis skėstanciam "Flying Enterprise" laive, lėktuvų nelaimės New Jersey valst., privertusios uždaryti Newark aerodromą (čia reikėtų priskaičiuoti ir prieškalėdine lėktuvo — milžino katastrofą Washington v.), Iranas nutraukia santykius su britais dėl žibalo, kalinių riaušius JAV kalėjimuose, pagaliau, karaliaus Faruko pašalinimas iš Egipto.

Ar daug suvalgoma saldumynų?

Daugiau kaip kitur pasaulyje. 1950 m. JAV veikė 1,400 saldumynų (candy) įmonių ir jų parodo daugiau kaip už 1 bil. dol. Per metus vienam asmeniui išeina apie 18 sv. saldumynų ir daugiausiai suvartota 1944 m. — 20,5 sv. asm. Be savo gaminių dar iš kitur įsiveža per 10 mil. sv. kasmet.

Kiek filmų pagaminama per metus?

1951 m. — 370, dauguma Hollywoodo. Iš užsienio įgabenta 63 filmos ir jų skaičius didėja.

Ar daug suvartojama kavos?

JAV didžiausias kavos vartotojas pasaulyje. 1950-51 m. šis kraštas iš užsienio įsivežė 21,2 mil. maišų pupelių ir jų vertė siekė 1,368 mil. dol. ir tai net 57% daugiau kaip 1949-50 m. Pirmoji kavos eksporto valstybė yra Brazilija, antroji Kolumbija, toliau seka Afrikos ir Azijos kraštai.

Ar laukitina pabrangimo naujaisiais metais?

Nebūtina. Maistas, labiausiai pabrangęs nuo 1939 m., iš dalies, tikimasi, atpigti, pvz. svietas, kiaušiniai, viščiukai. Floridos apelsinų derlius toks didelis, kad stengiamasi mažinti jų išvežimą. Daug nepakils rūbų kainos, medvilnės kainos gali ir kristi, bet tai nepasakytina apie sintetinius išdirbinius. Nuomos šiais metais daugiausiai pabrangės, tuo tarpu namų kainos, tikimasi, liks tokios pačios, o namų statytojai žada juos statyti geresnės kokybės. Įvairių namų ūkio reikmenų (šaldytuvai, skalbimo mašinos) kainos dėl buvusio plieno streiko gali kiek pakilti, panaši padėtis gali būti ir su TV aparatais. Sumažinus akcizo mokesčius, reikia tikėtis degtinės atpigimo, juvelyrinių dalykų prekyboje, kinuose ir sporte... Panaikinus kainų kontrolę cigarečių pakeliamas pabrangis vienu centu. Atmintina, kad nuo 2 pas. karo pabaigos kainos krašte pakilo 48%, o atlyginimai — 63%, tačiau kai kurie dalykai, kaip elektra, lėktuvų bilietai ar skutimosi peiliukai kaštuoja nedaugiau kaip 1939 m.

Kodėl laimėjo Eisenhoweris?

Pagal Gallupo instituto duomenis prie generolo laimėjimo prisidėjo šeši svarbieji veiksniai: didelis jo asmens populiarumas, politiniai svyravimai krašto pietuose, Korėjos reikalas (tikėtina, kad Eisenhoweris geriau galėjęs sutvarkyti to nelemto karo reikalus), moterų balsai, ypač padidėję prieš rinkimus, jaunųjų rinkikų balsai, pagaliau, nepriklausomųjų balsai, sudarę vieną ketvirtąją visų rinkikų.

Kuo žinomas Clevelandas kultūriniai?

Clevelandas ne tik pramonės centras, bet ir kultūros židinis. Toli už Ohio ribų šis miestas yra pagarsėjęs meno ir mokslo srityje, pvz., garsus yra jo simfoninis orkestras, galįs konkuruoti su rytinės Amerikos orkestrais, plačiai žinomas negrų teatras Karamu, turi gerą vardą Western Reserve Universitetas ir Case technologijos institutas ir kt. Garsūs ir techniški atsiminimai, bet apie tai kita kartą.

Kuri geriausia 1952 m. filma?

Jei spręsti pagal Oscar premijas, tai tas paaiškės tik kovo mėn. Tam premijavimui geriausios filmos jau pristatytos gruodžio 31 d. ir daugiausiai daininių turi šios: The Beautiful and the Bad, Come back, little Sheba, My Cousin Rachel, Hans Chr. Andersen, Moulin Rouge, per metus pirmoje pusėje pasirodžiusios The Quiet Man, High Noon ir kt. Pirmųjų penkių neteko dar matyti, bet jei tektų premijuoti, tai šių eilučių autorius pirmą prizą paskirtų puiškiaus Fordo pastatymo The Quiet Man su M. O'Hara ir John Wayne. Tai retai taip pavykęs Hollywoodo kūrinys. Tikra, kad pirmos premijos negaus daug išgarsinti Ivanhoe ar Snows of Kilimanjaro.

Parengė V. Al.

Seniausias ir gražiausias ilius tuotas lietuviškos minties žurnalas.

MARGUTIS

Isteigė kompozitorius

A. VANAGAITIS

Kaina metams \$3.00

Susipažinti siunčiamas dovanai.

6755 So. Western Ave.

Chicago 36. Ill.

Kuprevičiaus koncertas Chicagoje

Nepaprastai šiltai sutiktas Kuprevičius. — Margučio muzikos premijas laimėjo Vl. Jakubėnas ir Vyta. Kerbelis.

Praejusį sekmadienį per 3000 dalyvių klausėsi pirmojo koncerto, kurį atliko iš Argentinos atvykęs pianistas A. Kuprevičius Orchestra Hall rūmuose. Per pildytą salę sutiko A. Kuprevičiaus koncertą ypatingai šiltai jausmais. Tai buvo jo pirmas pasirodymas Amerikoje. Jis praėjo nepaprastu pasisekimu.

Pianistas Kurevičius atliko kartu su Chicago Simfonijos orkestru Tschaikowskio pasaulinio garso kūrinių — Concerto Nr. 1. Savo įvairumu, sudėtingumu ir rafinuota technika šis kūrinys, kaip sako Tschaikowskio muzikos kritikai, esąs paskutinis šio kūrėjo žodis, sudaręs didelį pavojų kiekvienam išpildytojui. Šio veikalo išpildymas tesėsi per 30 minučių, ir buvo kuo pasigrožėti, matant, kaip meistriškai A. Kuprevičius tais atliko. Jam taktininkavo muzikas Aleksandras Kučiūnas, dirigavęs Simfonijos orkestrą.

Pabaigus šį veiklą — publika pakartotinai šaukė į sceną Kuprevičių ir primygtinai reikalavo sėsti prie piano. Jis priverstas dar papildomai solo skambino du kūrinius: vieną Čiurlionio ir antrą Chopeno.

Dar joks menininkas nebuvo taip entuziastiškai sutiktas šiuose muzikos rūmuose, kaip pianistas Andrius Kuprevičius. Jis ir sudarė centrą visos muzikos šventės, kurios programa dar turėjo ir vokalinę dalį, atlikta Metropolitan Operos solistų — Anna Kaskas ir Algidro Brazio. Abu solistai jau nebe naujokai, publikai gerai pažįstami ir abu turi savo vertę.

Antroji programos dalyje adv. Antanas Ollis, kaip teisėjų komisijos pirmininkas, pranešė apie Margučio skelbtą dainų konkurso rezultatus. Komisija pirmąją premiją pripažino kompozitoriui Vladiui Jakubėnui už jo naują "Mes neužmigom" (žodžiai B. Sruogos) kūrinį ir paskyrė \$300.00 dovaną; antrąją premiją komisija paskyrė Vytautui Kerbeliui, gyvenančiam Argentinoje, už jo dainą "Būrės naktį". Jam paskirta dovaną \$200.00. Čia pat į sceną buvo išauktas kompozitorius Vl. Jakubėnas ir pasveikintas. Margučio vedėja Lilija Vanagaitienė, įteikdama jam \$300.00 dovaną

pareiškė, kad Margutis savo nuolatinį rūpestį skatinti lietuvių dainą dabar vainikuoja paskirtomis premijomis. Pats komp. Vl. Jakubėnas trumpame žodyje pasisakė, jog jis tikisi, kad lietuvių muzikos ir dainos ugdymas sudarys Margučiui ir jo vedėjams tikrai užtarnautą garbę. Muzikui Vytautui Kerbeliui \$200.00 dovaną buvo įteikta A. Kuprevičiui, prašant, kad jis ją parveštų į Buenos Aires, kur Vyta. Kerbelis gyvena.

Premijuotos dainos čia pat buvo pirmą kartą išpildytos: pirmąją išpildė solistė Izabelė Motekaitienė; antrąją — Algirdas Brazis, lydimas Simfonijos orkestrui.

Ši žavinga muzikos iškila, paskutinią 1952-ais metais buvo pradėta komp. Vl. Jakubėno simfoniniu kūriniu "Legenda",

o baigta — Sibiliaus veikalu, kurs skambėjo iškilmingai ir buvo lyg savotiškas baigiamasis triumfas. Dirigentas Aleksandras Kučiūnas parodė savo talentą, valdydamas garsų Chicago Simfonijos orkestrą pilnu pasitikėjimu, įsijautimu ir visa savo muzikos širdimi.

Kai šioji 3000 minia skirstėsi, kiekvienas jos dalyvis nešėsi iš šios šventės ilgai pasiliekančių prisiminimų, jog ir mes galime vertingai pasirodyti savo muzikinius talentais ir pasirodyti pačiame Amerikos muzikinio gyvenimo centre.

Ateinančių metų balandžio 19 dieną Margutis švęs 25-kių metų sukaktį. Ta proga jis, ruošia vėl naują lietuvių meno jėgų pasirodymą Civic Opera House, talpinantį per 5000 žiūrovų.

V. Z.

NUOSIRDUS KONSULO ŽODŽIAI

Chicagoje, Loyolos Universitetui globojant, 33 asmenys baigė žurnalistikos institutą, kuriems 1952 m. gruodžio mėn. 23 d. buvo įteikti diplomai. Įteikimo metu, be kitų, kalbėjo Chicago konsulas dr. Daužvardis, kuris ragino naujuosius žurnalistus, savo raštuose puoselėti pavergtos tėvynės laisvinimo mintį. Užmiršti bent kartą partinius bei srovinius ginčus, čia, ir kas kur ten buvo begyvenant Lietuvoje, nes toki pigūs asmeniniai dalykai nepadeda laisvinti Lietuvos, bet priešingai, apsunkina visą bylą ir skalo laisvinimo jėgas, kurios, iš karto, kaip tik turėtų būti gliauti patriotiniai vieningos, nes to reikalauja šiandien kęčianti mūsų Lietuva.

Pažymėtina, kad konsulas Daužvardis atsilankydamas į Chicago lietuvių jv. kultūrinius parengimus, visur ir visuomet, nepailstamai graudena ir ragina visus Chicago lietuvius, be pažiūrų skirtumo, prie vieningo darbo ir tėvynės laisvinimo, nes tik vieningi, nesuskaldę, būdami galime ką nors nuveikti Lietuvos laisvės byloje. J.

P A S URAGVAJAUS KONSULA

Kalėdų trečią dieną Uragvajaus konsulas Chicagoje Feliksas Stungevičius surengė priėmimą savo artimiesiems, kuriame dalyvavo iš Argentinos į Margučio koncertą atskridęs pianistas A. Kuprevičius, kun. Juška, Karužis, Paplėnys, Siručis, Slapelis šeimos ir kt.

Nors F. Stungevičius su tėvais iš Lietuvos iškeliavo į P. Ameriką dar mažas būdamas, jis gerai kalba lietuviškai ir domisi Lietuvos reikalais. Tai jo simpatingų tėvų nuopelnas. Konsulo motina, kad ir ne lietuvių kilmės būdama, skatino sūnų šalia kelių svetimų kalbų išmokti ir gimtosios. Pati irgi pramoko lietuviškai. Tėvas Ignacas Stungevičius, gyvendamas Pietų Amerikoje, aktyviai reikšėsi tautiškųjų lietuvių tautiniame gyvenime ir kultūrinėje veikloje. Dabar visi trys gyvena Chicago reprezentaciniame rūbne.

J. R.

"ČIURLIONIS" HARTFORDE

A.L.T. — B.A.L.F. talkininkaujamas visų kitų organizacijų atnešanti Lietuvos Neprikl. paminėjimą ruošia viso Conn. valst. minėjimą Hartforde, Conn. Bushnell Memorial Theatre, 1953 m. vasario 15 d., 3 P.M. (sekmadienį).

I šį paminėjimą bus pakviesti žymiausi State ir Congress atstovai su Gubernatoriumi Lidge priešaky. O šiam sumanymui įvykdyti yra susibūrę žymiausi veikėjai su prel. J. Ambotu, kaip garbės Komiteto pirmininku ir Senat. adv. Frank J. Monchun, kaip Vykdomojo Komiteto pirmininku. Visais ryšio reikalais prašome rašyti: J. L. Giedraitis, 1632 Broad St., Hartford 6, Conn.

Labai svarbu, kad į šį didelį paminėjimą suvažiųtų ko daugiausiai lietuvių, kad pirmą kartą Conn. valstybės istorijoje Liet. Neprikl. paminėjime gausiame lietuvių ir jų draugų suviename. Visos Conn. kolonijos prašomos 1953 Vas. 15 d. savo vietovėse nedaryti jokių parengimų, kad visi turėtų galimybės nuvykti į Hartford.

Ar jau
įstojai į
V I L T I E S
draugiją?

Kaip rengiami sovietiniai agentai

Vokiečių spaudoje pasirodė informacijų apie sovietų valdomo Berlyno dalykietiško mokyklą, kurioje vokiečiai paruošiamos žvalgybos uždaviniai. Šioje mokykloje mokoma eilė iš Maskvos atvykusių specialistų, taip pat dvi anglų komunistės, kurių uždavinys būsimas agentas supažindinti su anglų vyru pilnybėmis, kad jas žinodamos, lengviau galėtų iš jų išgauti reikiamas paslaptis.

Kalbama mokyklon parengiamos vokiečiai komunistės. Pirmoje vietoje žiūrima, kad kandidatė mokyklon būtų graži, mokyklai svetimų kalbų. Be žvalgybos paslaptį, kursantės išmokomos kurio nors amato. Vienos įgyja padavėjų, ypač nakatinių restoranų specialybę, kitos biūrų tarnautojų, pradedant mašininkėmis, vertėjomis, sąskaitininkėmis. Taip pat nemaža būsimų agentų paruošiama darbi viešbučiuose. Nustatyta patikėti baigusios agentės išsiunčiamos patikėtiems uždaviniais.

Dalis į vakarinius Berlyno sektorius įleisti darbo. Čia jos, pagal specialybę gavusios darbą, turi geras sąlygas išgauti reikiamų žinių. Kitos filtruojamos į Europos vakarus.

Be šių kursų, Maskva turi įsteigusi eilę kursų ir kitose šalyse. Dalis tų kursų bei agentūrinių mokyklų yra vietinio pobūdžio, kuriose teruošiami agentai dirbti savame krašte. Plačiau žinomos mokyklos yra Latvijoje ir Pragoje (Čekoslovakijoje). Šiadv mokyklas baigusieji daugiausia siunčiami į dar laisvas esančias Vakarų Europos valstybes, pradedant švedija, Norvegija, Danija, Prancūzija, Vokietija ir pn.

Centrinė sovietų agentų mokykla yra Maskvoje. Ją pereina įvairių šalių komunistų patikėti, kad vėliau įgytas žinias panaudotų akcijai prieš laisvąjį pasaulį.

Tremtis

SENIAU IR DABAR

K. S. KARIUS

KAS AMERIKOJE DAROMA DARBININKŲ VARDU

Reikėjo tik Stevensonui laimėti prezidento rinkimus, ir Amerikoje būtų sulaukę unijū diktatūros darbininkų vardu. Visu atkaklumu unijū vadai būtų skelbę, kad jų vadovaujamų milijonų darbininkų balsais Stevenson išrinktas, ir būtų išrinktas, jei ne daugumą tai bent pusę kabineto vietų, ir visokių kitų valdiškų paskyrimų. Iš antros pusės, valdžioje ir jos įtakoje būtų saugiai pasilikę tokie kaip prof. Lattimore, kuris pakliuvo teismui po ilgų tyrinėjimų.

Dalykas toks rimtas, kad daugelį rimtesnių amerikiečių pradėjo imti baimę, jog visos demokratų aparatas, naujais radikalais užpildytas, gali pasitarnauti Amerikoje kerenskijsadai, arba perėjimui į komunizmą.

Pirmiausia, unijū vadai būtų visiškai paverge demokratų partiją, diktavę kuriuos kandidatus į kongresą statyti, kaip jau to pradėjo daryti siekti pastarųjų kelių metų bėgyje, nors jų svoris nebuvo lemiantis. Unijū vadai parinko Stevensoną kandidatą į prezidentus, savo slaptaime posėdyje Chicagoje, Demokratų konvencijos metu, ir tikrai tikėję laimėsia, įskaitant savo nariams balsuoti už jų parinktą kandidatą. Stevensoną užgėrė didesnės CIO (Industriinio Organizavimo Komitetas) ir AFL (Amerikos Darbo Federacija) ir UNMWA (angliakasių unija), ir kitos.

Demokratai — Truman ir Stevenson ir jų rėmėjai — visais savo viltis dėjo į unijū paramą, tikėdami unijū vadų įsakymu darbininkams balsuoti už Stevensoną.

Balsuotojai norėjo permainos

Nors unijū narių visoje šalyje skaitoma per 12,000,000, suaugusių, pilnateisių balsuotojų, kurie, su savo žmonišomis, saugausiais šeimų nariais lengvai gali nulemti rinkimus, bet ne visi darbininkai-unijū nariai norėjo paklausti savo vadų padiktatyto balsuoti už jų rekomenduojamą kandidatą į prezidentus ir kandidatus į kongresą. Nors unijū nariai savo darbovietėse bijojo prisitarti ką jie mano ir už ką balsuos, jie pilniausia pasiaudėjo slapto balsavimo privilegija, parodydami ką jie nori matyti prezidentu. Ir unijū diktatoriai-vadai liko baisiai apvilti.

Kaip unijū nariai neklausė savo vadų įsakymų rodo ir angliakasių unijos prezidento Lewis manevarai: 1932 metais jis rėmė Rooseveltą pirmą rinkimais, o 1936 metais, Rooseveltą buvo išrinktas. Bet 1940 metais, kitiems vėjams pūsiui, Lewis visu įtūžimu išėjo prieš Rooseveltą — bet Roosevelt vėl buvo išrinktas. Kai 1944 m. Lewis vėl rėmė Rooseveltą, jis gavo jau arti 2,000,000 balsų mažiau.

Kitas pavyzdys: 1950 metais Ohio senatorius Taft, kuris paruošė unijū vadų nepakenciamą Taft-Hartley aktą unijoms pažaboti, vėl kandidavo į senatą. Unijos leido šimtus tūkstančių dolerių propagandai prieš jį per radiją, spaudą, specialius leidinius, atsistigus agitatorius iš visos Amerikos, ir net prezidentas Truman atvyko į Ohio agituoti, kad tik Taftas išsenatų išmetus. Ohio piliečiai Taftą išrinko virš 400,000 balsų daugiau negu gavo Trumano ir unijū užgirtas ir remiamas kandidatas.

Reikia, darbininkų eilėse nėra nei baimės nei noro klausyti

savo unijū vadų, ir nėra galimybės, bent dabartinės sąlygos, pavartoti prievartą. Gubernatoriais, senatoriais, kongreso atstovais ir prezidentu išrenkami ne tie kandidatai, kuriuos dažnai unijū vadai paskelbia tinkamiausiais.

Kas tas Taft-Hartley Aktas

Kas dėjosi metus kitus prieš tremtinių į Ameriką suvažiuimą — reikią visai neseniai — ir mūsų tremtiniais padėtis neaiški. Taft-Hartley aktas prastas kongrese, demokratams ir respublikonams bendrai balsuojant, 1947 metais, kai padėtis buvo prieš kritiško laipsnio. Unijū vadai buvo pasidarie jau diktatoriškai, pasinaudodami Roosevelto laikais praverstu Wagner darbo santykių įstatymu, kada daugelyje darbų darbininkas turėjo darba iš unijos vadų pirkti, darbininkų samdytojas turėjo iš unijos vadų darbininkus pirkti, ir kitaip nieko negalėjo padaryti.

Taft-Hartley aktas buvo šaukiantis reikalas, ir jis padėję pataisė: unijoms įvestas įsakymas teikti valdžiai savo stovio pranešimai, nuo ko seniau unijū vadai buvo laisvi ir vartė milijonines metines įeigas kaip norėjo. Toliau, streiko atveju, taryboms einant, unijos turėjo 80 dienų laikotarpį "atvesti" ir bandyti siekti susitarimo su darbdaviais nesiskubinant išvairyti darbininkus streikuoti. Trečia, unijū vadai kandidatuodami į unijū skyrių ir centrų vadovus, privalo duoti priesaiką raštu, kad jie nėra komunistai. Mat, kai 1946-47 metais Ameriką pradėjo permatyti kur ją komunistai ir jų agentai veda, reikėjo griežti priemonės susilaikyti nuo nuslinkimo į praraja.

Sie trys paminėti dalykai yra tik maža dalis Taft-Hartley įstatymo, kurį, kaip minėjau, pravedė senatas ir kongresas dauguma balsų, remiant jį respublikonams ir demokratams. Taigi tas aktas yra bendra valstybės surasta pagalba prieš komunistų norą unijas visiškai pasijungti, ir prieš unijū didžiųjų vadų, kurie dar nebuvo komunistai, visokį sauvaliavimą su darbininkais.

(B. d.)

AMERIKONŲ "DOVANA" VOKIEČIAMS

Kokie gudrūs amerikoniai ir

AVIENUOLIS VYZKELES romanas

Talentingai parašytas patrijotinis romanas iš Vytauto laikų. 1936 m. laimėjęs Švietimo Ministerijos literatūros premiją. Skoningai ir meniškai V. K. Jonyno iliustruotas. 404 psl. jau galima užsisakyti pas platintojus ir leidykloje

PATRIA
Post Office Box 1291
Stamford, Conn.

Kaimo bobutės protingiau galvodavo...

Mūsų spaudos apžvalga

KAS YRA TREMTIES PATRIOTAS?

"[Isbrovus į kraštą tokiems plėšikams, kaip bolševikai ir naciai, aišku ir kiekvienai bobutei, kad toji laisvė (neiškovota), apie kurią kacatininkai savo veikloje tiek daug šneka, ne pagrindiniais lapeliais ar memorandumais, o tik bombomis gali būti atgauta. O kai nėra jokių galimybių plėšiko jėgą atremti jėga, tai nors ir kraujas gyslose verda, tenka nusiraminti ir pasiduoti likimui. Pūsti prieš vėją neverta, nes visticie neišpūsi..."

Vadinasi, kaip prieškarinių politinių kalinių maža saujelė prieš antplūdžio į Lietuvą nesusilaikė, taip lygiai kacatininkų šimtai ir tūkstančiai to prieš iš Lietuvos neišvijo. Ar anie buvo kalinami dėl Lietuvos laisvės prieš kalėjimuose prieškariniais metais ar kacatininkai karo metais, ar pagaliau iš viso nei vieni nei kiti jokių kalėjimų ir kacetų nebūtų matę, tai Lietuvos politinė padėtis dėl to nėra per plauką nepasikeitė ir nebūtų pasikeitusi..." (J. Narka, Naujienos, Nr. 288).

Tikrai mūsų kaimo bobutės kartais žymiai protingiau galvodavo, negu minimos citatos autorius. Tenka tik nusistebėti, iš kur Naujienos atranda panašios galvosenos vis naujų "išminčių"...

kaip juos komunistai gražiai apsuks, paaiškėjo Vakarų Vokietijoje, kur Amerikos okupacinės vyriausybės pinigais išleista Vokietijos mokykloms istorijos rankvedis — pavestas sureduoti komunistams, ir už tai sumokėta \$47,600! Tas paaiškėjo, kai vienas vokiečių valdininkas gavo progą pavyrėti tą išleistą knygą — jam plaukai ant galvos pasišiaušė. "Kas čia darosi!" — jis telegrafavo Amerikos okupacinei vyriausybei, ir ta paraudus pradėjo teisingis...

Tą knygą parašyti buvo pavesta tulam Arno Peters ir jo žmonai, komunistams, 1950 metais, kurie ir nesigina, kad jie yra komunistai, o amerikiečiai sakosi, kad jiems nei neateję mintin paklausti ar jie komunistai, jie buvo rekomenduoti "žymių vokiečių mokslininkų"... Ir pataikyk gauti rekomendaciją iš tokių, kurie rūpinasi komunizmo plėtimu Vakarų Vokietijoje...

Toje pasaulinėje istorijoje, gilių senovės įvykiai nusakoma kaip buvę komunistinės dvasios reiškiniai, kad privatinė nuosavybė iš senų laikų buvo viso piktio priežastimi..., kad komunizmas yra praktiškoji religija... O Amerikos atradimui 1492 metais autoriai tiek pat vietos paskyrė, kiek ir aprašant tolimo Sibiro mažo miestuko įkūrimui...

Judas buvęs revoliucionierius, kuris kalbinęs Kristų prisidėti bendron revoliucijon dėl laisvės...

Knyga per mokyklas platinti sulaukta, bet jos jau daug išplatinta.

GERIAUSIA DOVANA BETKURIA PROGA — RAŠOMOJI MASINĖLĖ

Rašomosios masinėles visų geriausių firmų, lietuviškais, amerikoniškais ir kitokiais raišdais, gaunamos išsimokėtinai, o tam tikrais atvejais ir su gera nuolaida. Čia pat gaunami išsimokėtinai: ir garsieji ELECTROLUX dulkių valytuvai.

V. BARTKUS
712 E. 92 St.,
Cleveland 8, Ohio
Tel.: LI 1-6716

"Kas tremties patriotai? Kurie paskiria nors porą valandų savaitėje lietuviškam darbui. Kokias partines pasaulėžiūras beturėtų, bet mes visi kaip vienas sutinkame, jog bendruomenės gyvenime dabar yra didvyriais visi tie, kurie dirba valdybose, bažnyčioje, mokyklose, organizacijose, spaudoje, moksle, kultūrinėje veikloje. Didvyriu dabar yra kunigas, kas sekmdienį pasakąs lietuviškai pamokslą, choristas, ateinąs į repeticiją, dalyvaujans koncerte, valdybos narys, nutarimo vykdydumų paskirias kelias valandas savaitėje, mokytojas, surandąs laiko pasiruošti ir šeštadienį ateinąs į pamokas, teatro režisierius ir vaidintojas, aukodamas kelis vakarus savaitėje, korespondentas, iš krūmų kartkartėmis parašydams straipsnelį, dailininkas, nupiešdamas parengimui plakatą, moteris, prisidėdama prie šaunaus pobūvio ar motinos dienos minėjimo, skautininkas, solistas, sportininkas, muzikas, literatas, paskaitininkas, bibliotekos vedėjas — vis tai žmonės, kurie suprato tremties patriotizmą..." (Pulgis Andriusis, Australijos Lietuvis, Australia, Nr. 22).

PAKLODINĖS KRITIKOS...

"Niekas negali neigti reikalo rašyti ir spausdinti didesnes kritikos studijas atitinkamo lygio skaitytojams. Bet šitokios rimtos studijos labai retos, nes joms reikia ir mokslo, ir talento, ir laiko, o laikraščiuose pasireiškiantieji paklodinėmis ir aukšto stiliaus kritikomis žmonės greičiau ne ką gera knygai ir mūsų literatūrai padaro, kiek stengiasi sudėti visą savo išmintį ir išdėstyti ne visada per daug patikimas savo evengilijas. Mes jau nuo seno kritikoje einame ypatingu keliu: pasiimsime eilėraščio eilutę ar prozos puslapį, tai iš to ištemsimė išties studiją, blusinėte išblusinėsimė, bet toje savo studijoje sprendė pakilti viršum žvaigž-

nuo paties reikalo. Nebent visas šitoks miglotas rašymas įstengs sudaryti įspūdį, kad štai gimė naujas genijus.

Argi negalėtume dirštelti ir Vakarų? Čia beveik kiekvienas dienraštis ar savaitraštis turi pastovius knygos recenzijos skyrius ar puslapius, bet ten niekas apie vieną knygą nėraš per kelis numerius, neįgrįsta skaitytojų ir sau. Saikas, vengimas pamokslų — štai tą vakarietiškių recenzijų didžioji dorybė..." (B. Kazimieraitis, Tremtis, Vokietija, Nr. 84).

EISENHOWERIO BOSTINĖ DAR NEŽINO APIE VLIKĄ

"Gen. Eisenhoweriui gavus Vliko ir Vykdomosios Tarybos sveikinimo telegramas, jo sekretorius kreipėsi į Lietuvos Laisvės Komitetą (buv. Lietuvių Patriarimą Grupę), prašydamas smulkesnių informacijų apie tas lietuvių organizacijas. Iš Eisenhowerio būstinės Hotel Commodore Arthur Vandenberg Jr. paskambino p. V. Sidzikauskui, teiraudamasis apie Vliką ir Vykdomąją Tarybą. Tarp kitko jisai klausė, ar galima šias Lietuvos laisvinimo įstaigas statyti greta lenkų egzistėnų vyriausybės Londone. P. Sidzikauskas suteikė jam prašomą informaciją". (Naujienos, Nr. 290).

KONKUBINATAS YRA MAŽESNĖ BLOGYBĖ...

"Dažnai yra sakoma, esą civilinės jungtuvės yra geriau, negu konkubinatas. Krikščioniškai galvojant, konkubinatas yra mažesnė blogybė, negu civilinės jungtuvės. Konkubinatas yra tik nuodėmė: jis yra lauzymas šeštojo Dievo įsakymo. Jis nekuria jokios objektyvinės formos. Jis tik pratęsia nuodėmę. Tuo tarpu civilinė santuoka priešais sekramentinę būti, kilusią iš Dievo, pastato profaninę objektyvumą būseną, kilusią iš žmogaus. Tai yra toks pat žygis, kokį mes randame liuciferio atkritime, kada šis apsigal ne kartą būsime labai toli

DIRVOS ATSTOVAI

į kuriuos galima kreiptis visais DIRVOS prenumeratos ir skelbimų reikalais:

Baltimore, Md.
Antanas Česonis
1323 Hollins St.

So. Boston, Mass.
Brunonas Kalvaitis
545 East Broadway.

Brooklyn, Mass.
Bačiulis A.
9 Broad St.

Chicago, Ill.
Jonas Paplėnas,
4416 So. Hermitage Ave.,
Yard 7-0191

Dayton, Ohio
J. A. Urbonas,
1302 Lamar St.

Detroit, Mich.
Vl. Pauza,
9124 Quincy Ave.

Newark, New Jersey
A. S. Trečiokas,
314 Walnut St.

New York-Brooklyne
Antanas Sodaitis,
57-56, 63rd St.,
Maspeth, N. Y.

Omaha, Nebr.
J. Povilaitis,
5617 So. 91 St.

Waterbury, Conn.
Vladas Varneckas,
2157 N. Main St.

Hamilton, Canada
Antanas Mingėla,
190 Catherine St. S.

Montreal, Canada
Stepas Kęsgaila,
6882 Beaulieu St.

Toronto, Canada
Jonas Paršellūnas,
62 Pauline Ave.

Welland, Canada
Zukauskas Kazys
287½ E. Main St.

Anglijoje
Dainora Daunoras
49 Thornton Ave.
Thurnham Green,
London W. 4

Australijoje
Povilas Lukošūnas,
Box 1665 M. G.P.O.,
Adelaide, S. A.

Venecueloje
Antanas Diržys,
Avenida Alayon No. 6
Oeste
Maracay, Edo, Aragua

SPORTAS

VEDA ALGIRDAS BIELSKUS

LSK ZAIBO JAUNIAI PRADEJO KREPŠINIO PIRMENYBES

Gruodžio 18 d., LSK Zaibo jauniai — krepšininkai sužaidė pirmąsias šio sezono krepšinio pirmenybių rungtynes. Žaibių priešininku šį kartą buvo Richman Boystown komanda. Po atkaklios kovos mūsų žaidėjai buvo priversti nusileisti, pasekme 21:27 (8:11). Žaibo komanda susirinko nepilnam sąstate, vos penkiese, todėl būdami lygiavėrdio pajėgumo, pradėjo net dominuoti aikštėje, turėjo pralaimėti, nestengdami išlaikyti spartos per visą rungtynių laiką. Ateityje patartina žaidėjams stropiau rinktis pirmenybių rungtynėms.

Is viso žaibių penketuko ryškiai išsiskyrė J. Kijauskas, savo tiksliais metimais ir atkakliu gynimu daugiausia prisidėjęs išvengti skaudesnio pralaimėjimo. Žaibą šiose rungtynėse atstovavo ir taškų pelnę: J. Kijauskas 14, J. Piktura 1, R. Melsbakas 0, A. Kizys 4 ir G. Barzdukas 2.

Svenčių laikotarpiu pirmenybių rungtynių nebus. Sekančios pirmenybių rungtynės įvyks tik po Naujų Metų.

džių ir ten pastatyti savo sostą, vadinasi, eiti ne Dievo nurodytu, bet paties jo pasirinktu keliu. Civilinė santuoka yra išraiška tokio liuciferiško sukilimo lyčių santykiuose. Kiekvienas savo būtis sritimi žmogus gali sukilti prieš Dievą: savo mokslu ir menu, savo technika ir ūkiu, savo politika ir valstybe. Todėl jis gali sukilti prieš Jį ir savo moterys. Vyro ir moters santykių suprofaninimas, suteikiant šiam suprofaninimui objektyvumą juridinę normą ir ją palenkiant civiliniams organams, kaip tik ir yra šitoks sukilimas. Tai yra antikristinės dvasios apraiška. Tai ženklas, kad antikristas veikia ne tik filosofijoje, visuomenėje, socialiniuose santykiuose, bet ir lyčių gyvenime..." (A. Maceina, Aidai, Nr. 10).

TOLI EINANČIOS DARBININKO IŠVADOS

"Kilus nesusipratimams tarp Romos lietuvių bendruomenės narių, kurie reikalavo susirinkimo ir veiklos, ir tos bendruomenės pirmininko St. Lozoraičio, min. St. Lozoraitis pranešė apie tai į Pfullingensą, prašydamas partijas, kad jos atstatytų Romoje padėtį, nes kitaip būsią daromos toli einančios išvados, Reutlingene." (Darbininkas, Nr. 90).

Vyt. Gedrimas

ISTOK I VILTIES DRAUGIJA

LIETUVIŲ TAUTOSAKOS LOBYNAS

Redaktorius — leidėjas Dr. Jonas Balys

Dvi dalys kartu įristos: Dvasios ir Žmonės, 166 sakmės, 126 psl.; Liaudies Magija ir Medicina, 94 psl.

Knyga didelio formato, spalvotas viršelis, pieštas dail. V. K. Jonyno.

Kaina \$3.00.

Gaunama Dirvoje.

Clevelande ir APYLINKĖSE

CLEVELANDO BENDRUOMENĖS ŽINIOS

EKONOMISTŲ SUSIRINKIMAS

Liet. Bendr. apylinkės valdyba sausio 11 d. 11:30 val. lietuvių salėje šaukia pasitarimą ekonominiams klausimais. Iz. Samas padarys pranešimą apie prekybos, pramonės ir kt. verslų galimybes, komisija painformuos apie Lietuvių Namų keitimą sumanymą, bus svarstomas ekonominio susiorganizavimo klausimas ir kt. Prašomi atsilankyti ekonomistai ir visi ekonominiai klausimais besidomį lietuviai. Įėjimas laisvas.

LIET. BENDRUOMENĖS SUSIRINKIMAS

Apylinkės valdyba, pasirėmusi Liet. Bendruomenės įstatu 8 ir 9 paragrafais, sausio 18 d. 11:30 val. lietuvių salėje šaukia metinį apylinkės susirinkimą. Darbų tvarką: apylinkės veiklos plano, metinės samtos ir kitų aplinkės reikalų svarstymas. Kviečiami atvykti visi Clevelando ir jo apylinkių lietuviai bei lietuvės. Sprendžiamą balsą turi 18 m. sukaę.

ATSAKYMAI I SVEIKINIMUS

Dėkodami už nusiųstus sveikinimus, Liet. Bendruomenės apylinkės valdybai rašo:

Ilg. ministras P. Žadeikis: savo keliu linkiu Lietuvių Bendruomeni visokeriopos sėkmės.

Gener. konsulas J. Budrys: Jūsų prisiminimas mums, jau nuo okupacijos dienos stovintiems Lietuvos trispalvės sargyboje, pridūda jėgų tolimam budojimui ir bendrai su Jumis kovai iki galutinės pergalės. Prašau priimti mano nuoširdžiausius sveikinimus Clevelando apylinkės lietuviams Naujųjų Metų progą.

Konsulas P. Daužvardis: Jūsų linkėjimas "sėkmingo bei vaisingo darbo Lietuvių Tautos laisvei, gerovei ir šviesiai atečiai" tinka ir man, ir Jums — visiems lietuviams, kurie trokšta Lietuvai laisvės. Tą linkėjimą lydėdami, turime sukurti bendrą lietuvių talką bendrajame ir vyriausiajam lietuvių tautos tikslui — Lietuvos laisvei ir šviesiai atečiai. Visi ir visose srityse bendrai ir bendram tikslui dirbti, daug ką padarysime ir savo tikslą pasieksime. Dirbkime!

Arkiv. Ed. Hobano raštas

Dėkodamas už sveikinimą, Clevelando arkivyskupas Ed. Hobanas Liet. Bendr. apylinkės valdybai rašo, kad jis su dėmesiu priėmęs priminimą apie Sovietų Rusijos pavergtų tautų padėtį. Jis prašo būti tikrus dėl jo simpatingo ir prielankaus dėmesio lietuvių ir Lietuvos atečiai bei gerovei. Jis siūnė šiltesnius sveikinimus ir geriausius

linkėjimus visiems Lietuvių Bendruomenės nariams.

Gubernatoriaus Lausches pasisakymas

Ohio gubernatorius Frank J. Lausche, dėkodamas už Liet. Bendruomenės sveikinimą rašė, pasisako didžiai vertinąs Lietuvių Bendruomenės susirinkimo pasisakymą, teigiamai vertinantį Jungtinių Amerikos Valstybių politinę sistemą.

NAUJŲJŲ METŲ SUTIKIMAS

Dar sykį primename, kad Lietuvių Kultūros Fondas rengia iškilmingą Naujųjų 1953 Metų sutikimo pobūvį, kuriame maloniai kviečiami dalyvauti visi Clevelando lietuviai ir jaučiai praleisti laiką.

Pobūvyje dalyvaus visas Čiurlionio meno ansamblis ir Čiurlioniečiai, muz. A. Mikulskio vadovaujami, atliks meninę programą. Šokiams gros smagus jazzo orkestras.

Pobūvis įvyks gruodžio 31 d. naujai atremontuotoje ir puošniai išdekoruotoje Tasty Shop kavinės salėje, 10542 Euclid Ave. Dalyvavimas 4 dol. asmeniui. Pobūvio pradžia 10 val. vak.

Bilietus įsigyti ir visas informacijas galima gauti pas Al. Laikūną, 7205 Linwood Ave., tel. EN 1-1082.

ISKILMINGAS SUSIRINKIMAS

Tautinės Sąjungos Clevelando skyriaus narių iškilmingas susirinkimas — Vasario 16-osios paminėjimas įvyks vasario 14 d. Ansel Cafe patalpose. Smulkesnės žinios bus praneštos vėliau.

DUETAI

Solistės Juozė Kristolaitė ir Aldona Stempuzienė žuolų okteto metiniame koncerte išpildys S. Gailevičiaus duetą Laukiu vis, duetą iš Puccini operos Madame Butterfly ir barkarolę iš Hoffmano pasakų su visu oktetu.

Koncertas įvyks sausio 11 d. 5 val. vak. lietuvių salėje. Bilietai gaunami Dirvoje, Spaudos kioske ir pas S. Laniauską — 1434 East 95 St.

GUSARAI CLEVELANDO SCENOJE

Sausio mėn. 17 d. (šeštadienį) L. salėje statomam vaidinime — P. Vaičiūno "Sulaužyta priesaikoje" pasirodys keli Lietuvos kariuomenės gusarai. Šiuo metu jiems siūvamos uniformos. Vaidinime dalyvauja pajėgiausi vietos lietuvių teatro žmonės, VI. Braziulio dramos studijos nariai.

ISVYKSTA I FLORIDA

Grazina Natkevičienė tuoj po švenčių vienam mėnesiui atostogų išvyksta į Florida.

PO NAUJŲJŲ METŲ VISI SUSITIKIME ĄŽUOLŲ OKTETO metiniame

KONCERTE,

kuris įvyks

1953 SAUSIO 11 d. 5 v. v.

Lietuvių salėje.

PROGRAMOJE

Lietuvių kompozitorių kūriniai, operų ištraukos, solo dainos ir duetai, dalyvaujant solistėms

J. KRISTOLAITYTEI

ir

A. STEMPUZIENEI.

Akompanuoja

R. BRAZAITIENE

Vadovas

J. KAZENAS

Po koncerto — bufetas, šokiai ir loterija.

Rengia

BALFo 55 sk.

ČIURLIONIO ANSAMBLIO BUSTINĖ

randasi lietuvių banko namuose, 1308 E. 68th St., Cleveland 3, Ohio. Prieš Kalėdas ši kukli Čiurlioniečių bustinė yra atremontuota, papuošta atitinkamais paveikslais. Ji tinka posėdžiams ir mažiems susirinkimams. Lietuvių organizacijos, kurios nori ją pasinaudoti posėdžiams ir susirinkimams, prašome kreiptis į ansamblio sekretorių Joną Citavičių telefonu EX 1-0159, 7021 Lawnview Avenue.

SUZEIDĖ K. GAIZUTĮ

Per pastarąsias Kūčias Kazys Gaizutis gavo tikrai nemalonią "dovaną". Darbovietėje jam buvo įlautas kojos kaulas. Nukentėjęs turės ilgesnį laiką gydytis namie. Linkime greitos sveikatos.

PAJIESKOJIMAS

Kas galite suteikti žinių apie mano brolį Praną, prašau man pranešti šiuo adresu: Ignas Musteikis, 6819 Forman Ave., Cleveland 5, Ohio, telef.: VU 3-4067.

PAKEISTOS ADV. J. SMETONOS PRIEMIMO VALANDOS

Interesantai dabar priimami kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 10 val. ryto iki 1 val. p. pietų.

7039 Superior Ave.

**NO BETTER
TERMS
ANYWHERE**

LOANS TO
REPAIR, MAINTAIN,
MODERNIZE YOUR HOME
OR BUSINESS PROPERTY

PARVYKO ATOSTOGŲ

Viktoras Peteris buvo parvykęs iš kariuomenės 4 dienoms atostogų.

KUN. A. SPURGIO PAGERBIMAS

numatomas balandžio mėn. 26 d. šv. Jurgio parapijos salėje. Rengėjai prašo tą dieną kitų parengimų nerengti.

ISVYKO I CALIFORNIJA

Jonas Petruškevičius, apie du metus išgyvenęs Clevelande, išvyko apsigyventi į Los Angeles, Calif.

RADIOJŲ PUSVALANDIS

Radio pusvalandis, skirtas naujųjų metų šventei, įvyks penktadienį, sausio 2 d., 7 val. vak. per WSRF.

SUNŲ SAVININKAMS

Visi turintieji trijų mėnesių šunis turi užregistruoti ir dar prieš sausio mėn. 20 d. gauti leidimą. Pavėlavusiems reikės mokėti ne \$2.00, bet \$3.00.

KAMBARIAI

East 94 gatvė išnuomojami 2 kambariai vedusiai porai. Kreiptis: telef. GA 1-9007.

KAMBARYS

Išnuomojamas geras kambarys. Teirautis vakarais telefonu: EN 1-5315.

PARDUODAMI NAMAI

7026 Lawnview, 5 kambarių, vienos šeimos.
7030 Lawnview, 8 kambarių, vienos šeimos.
Parduodama geromis sąlygomis. Kreiptis: CE 1-6760 arba EN 1-1362.

PARDUODAMA GERA TELEVIZIJA

Philco firmos. Kreiptis vakarais arba sekmadienį rytą: 1451 E. 90 St.

VILTIS laukia jūsų talkos!

ATIDARYTA NAUJA LEIMON'S CAFE

VISŲ LIETUVIŲ SUSITIKIMO VIETA

Alus. Vynas. Deginė. Konjakai. Kiti gėrimai

Įvairūs valgiai, šeštadienį vakarais šokiai griežant geram orkestrui

731 E. 185 ST.

KE 1-9737

I. J. SAMAS, JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai
Laikrodžių taisymas, Brangenybės. Įvairūs dovanojimai pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park EX 1-0911
Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys
virtuvei ir kiekvienam Jūsų buto kambariui
ZEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS

Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujajam
lietuviškoje krautuvėje

DAR SIANDIEN UŽEIK I DIRVĄ

Mes turime visas naujausias knygas, kurios tik išėjo Amerikoje, Anglijoje, Australijoje ar Vokietijoje. Užėik ir nusipirk. Aukso kirvis 2.50
Balutis 1.50
Baltaragio malūnas 2.50
Beržų pasakos 1.50
Barabas 2.25
Dulkės raud. saulėleidy 3.00
Debesys plaukia pažemiu 2.50
Didžiosios atgailos 3.50
Doleris iš Pittsburgho 0.80
Gintaro pasakos 0.35
Kazimieras Saphiega 2.50
Kuprelis 2.00
Kalorijos ir doleriai 2.00
Kolektyvinė prausykla 1.00
Lietuvai Tėvynei 0.50
Lietuva Tironų Pančiuose 1.50
Lietuviškos pasakos 2.50
Lietuvių kalbos vadovas 4.50
Lietuvių poezijos antologija 6.00
Lekučio atsiminimai 1.50
Mėnuo vadinamas medaus 2.50
Meškinukas Rudnosukas 2.00
Motulė paviliojo 0.60
Medinis arklis 2.00
Nemunas 2.50
Nuo Imrės iki Orinoko 2.50
Namai ant smėlio 2.00
Our Country Lithuania 5.00
Pirmas rūpestis 2.00
Pragaro pošvaistės 3.50
Partizanai už geležinės 2.50
uždangos 1.00
Paslaptis 1.00
Pakeliui į mirtį 1.00
Princas ir elgeta 1.20
Pietų vėjelis 1.00
Paklydę paukščiai I 2.20
Paklydę paukščiai II 2.60
Ramybė man 0.80
Raguvo malūnininkas 0.25
San Michael knyga 2.50
Sventieji akmenys 2.00
Sventoji Lietuva 3.00
Tolmieji kvadratai 2.00
Tautosakos lobynas 3.00
Tėvų pasakos 1.90

TALIS STUDIO

dabar jūsų kaimynystėje

7106 Superior Ave.

Tel. HE 2-0144

Bet kurio laiku, bet kokios rūšies foto patarvimas Jums.

Modernūs portretai, vestuvų, šėdinių, vaikų ir kitos nuotraukos.

FOTOGRAFIJOS MEISTERIS

Europinių žurnalų ir filmų įvairių fotografavimas, dabar CLEVELANDE.

Clevelande, kaip ir kituose Amerikos miestuose, vaikams pradėti išsavinėti civilinės apsaugos ženkleliai. Jie bus išduoti visiems mokyklinio amžiaus vaikams. Tas daug padės nelaimės atveju ir paklydusiems vaikams grąžinti į namus.

Vieneri metai ir viena

savaitė 1.50
Varpai skamba 2.50
Valentina 2.00
Vaikų knygelė 1.80
Zemė 4.00

Dirvoje galima gauti ir daug kitų knygų.

CLEVELANDIEČIŲ DEMESIUI

Dirvos redakcija visų clevelandiečių patogumui praneša,

kad norintieji savo artimiesiems ir pažįstamiems per laikraštį pranešti apie savo išvykimus atostogų, apie šeimos šventes, laimingus ir nelaimingus atsitikimus, tą gali padaryti nemokamai.

Organizacijų susirinkimai, pasikaitos, paminėjimai, skelbiami nemokamai. Tuo gali naudotis visos Clevelando lietuviškos organizacijos.

LINKSMI ATEINANTIEJI METAI

Kada žmogus sveikas ir turi išteklis, jaučias laimingas.

Padėk pats sau ir turėk sąskaitą Lietuvių Banke.

Santaupos, padėtos iki sausio 10 d., nuošimčius gaus nuo sausio mėn. 1 dienos.

Lietuvių Bankas yra saugi ir pelninga taupymo vieta. Kiekviena knygtė apdrausta Federal Insurance Corp iki \$10.000.

Darbo valandos nuo 9:30 iki 3:00 val.
Trečiądieniais iki 12:00, šeštadieniais iki 1:00 val.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave. HE 1-2198
Cleveland, Ohio

P J KERSIS

716 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAIN 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit pataravimą įvairiose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisiu paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir pinigų garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba nemokamai.

Pilnai padengta apdrauda

UTah 1-4515

WM DEBBS PAINTING CO.

WM. DEBBS

Namu Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wilkelis - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas

—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE.

HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų atgumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metai simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue ENDicott 1-1763

GERIAUSIŲ 1953 METŲ

VISIEMS SAVO KLIENTAMS, NORINTIEMS NAMUS
AR KITOKIĄ NUOSĄVYBĘ PIRKTI IR VISIEMS CLEVELANDO LIETUVIAMS LINKI

Ray Nausneris

UL 1-3919

LI 1-9216

11809 ST. CLAIR

DIRVA

THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6820 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio.—Telefonas: ENdicott 1-4486. Redaktorius Balys GAIDŽIONAS (buto telefonas: GARfield 1-7406).

Ką ir kaip šelpti?

Pr. Zundė, mūsų bendradarbis Vokietijoje

Su tuo klausimu dažnai susiduria tie, kurie rūpinasi Vokietijoje esančių lietuvių tremtinių likimu. Atsakymo gi pirmiausia turėtų įsivesti patys Vokietijos lietuviai. Mūsų iki šiol pajėgiausia šalpos organizacija Balfas toli gražu negali, kaip ankščiau UNRRA ar IRO, pasotinti visų 8000 lietuviškų burnų Vokietijoje. Jo ištekliai yra žymiai kuklesni, bet mums brangesni, kaip kiti, nes tai yra lietuvių sudėtos aukos arba bent jų pastangomis parūpintos. Tat suprantama, kad tiek aukotojams Amerikoje, tiek tremtiniams Vokietijoje, turi rūpėti, kad tos aukos būtų kuo tikslingiau panaudojamos.

Savo laiku, kai Lietuvos Raudonasis Kryžius, turėjęs šalpos darbe patyrimą, planą ir gerą organizaciją, buvo iš Balfos gėrybių padalinimo išskirtas, įvykavo praktika, kad, kai tik ateina gėrybių siunta, tuojau ji išskirstyti stovykloms, priklausomai nuo žmonių skaičiaus. Stovyklose vėl tos gėrybės padalinamos tarp visų gyventojų ir štai kiekvienas gauna po porą svarų cukraus, kiaušinių, miltelių ar po pluoštą senų drabužių, dažniausiai būrų keliu jam tekusių. Beveik visada tiek pat gauna ligonis, kiek ir sveikasis, bedarbis — kiek ir dirbantis. Tik tiek būdavo patogiu, kad Balfos įstaigai toks skirstymo būdas sudarydavo nedaug darbo: kai siunta ateina, padalinai ją stovykloms proporcingai galvų skaičiams, ir viskas. O tai įvykdavo maždaug du kartus per metus. Antra vertus, emigracijai smarkiu tempu vykstant, gal nieko kito ir nebelikdavo daryti. Bet dabar, kai šelpiamųjų skaičius ir gyvenimo sąlygos kiek nusistovėjo, ar toks šalpos skirstymo būdas būtų tikslingas, ar taip skirstoma šalpa atsiekia savo paskirtį?

Pats Balfos pirmininkas įvairiomis progomis yra pareiškęs, kad Balfos šalpa dalinant visiems lietuviams tremtiniams Vokietijoje, vienam asmeniui tenka po 1 centą per dieną. Iš tokios paramos ir didžiausia vargą kenčiantis jodis palengvėjimo nepajus. O kokia prasmė tuos centus automatiškai skirstyti ir tiems, kurie šalpos mažiau reikalingi ar ir visai jos nereikalingi? Reikia, mūsų tautiečių sudėtos aukos ir vienu ir kitu atveju nueina niekais. To priežastis, kad šalpa per daug smulkinama, patį skirstymą atliekant paviršutiniškai, vadovaujantis vien galvų skaičium.

1951 m. rudenį bendramė Vokietijos Lietuvių Bendruomenės, Mažosios Lietuvos Tarybos ir Balfos atstovų pasitarime todėl ir buvo prieita išvada, kad nėra tikslinga ir naudinga šalpa labai susmulkinti ir skirstyti ją be atodairos visiems, o siekti:

1. Atrinkti tam tikrą skaičių daugiausiai šalpos reikalingųjų — ligonius, senelius, invalidus ir t.t.

2. Gėrybių skirstymą taip planuoti, kad toji šelpiamųjų grupė gautų tikrai apčiuopiamą paramą ir gautų ją reguliariai, sa-

kysime, po 20 DM pinigais, ar maistu, ar drabužiais, kas mėnesį. Paimkime dar kartą į rankas pieštuką ir paskaičiuokime. Sakysime, Balfas per metus išskirsto Vokietijoje šalpos už 80.000 DM. Išskirstykime ją 8.000 tremtinių ir gausime po keletą centų kiekvienam ir mėnesį. Kadangi tikrumoje panašiai ir skirstoma, tai ir išvaidoma, kad reikšmės visa ta nemaža suma, nes tie keli centai niekam nepadės. Todėl ir susidaro įspūdis, kad tie pinigai dingsta nepastebimai.

Kitokie betgi būtų vaisiai, jei tam tikras skaičius daugiausiai reikalingųjų tremtinių gautų kas mėnesį po 20 markių. Iš 80.000 markių galima būtų tuo būdu per metus remti vidutiniškai 340 asmenų. Tų šelpiamųjų tarpe pirmoje eilėje turi būti mūsų laisvės kovų invalidai, asmenys, netekę sveikatos laisvinimo darbe dirbdami, šiaip Lietuvai nusipelnę ir paramos reikalingi.

Tokia parama šelpiamiesiems tikrai daug padėtų palengvinti jų būklę didžiausio vargo metu. Drauge toks šalpos būdas turėtų didelės teigiamos moralinės įtakos bendrai visiems tremtiniams, nes kiekvienas žinotų, kad pakliuvęs į didelį vargą, gali tikėtis tikrai efektyvios savo tautiečių pagalbos. Gi dabar, kai šalpa taip smulkinama, tie, kurie jos reikalingi, jos nepajunta ir todėl prie geriausių norų negali jos vertinti ir lietuviškai bendruomenei būti už ją dėkingi. O dar mažiau turi pagrindo ją vertinti tie, kurie gauna savo "dalį", būdami jos mažiau ar visai nereikalingi.

Tų išvedžiojimų pakaktų paivaizduoti, kodėl buvo rasta reikalinga siekti individualinės šalpos. Tad tuojau po minėtų pasitarimų ir eita prie tos sistemos realizavimo. Pirmiausia pagal tam tikrą ankietą buvo nuodugniai renkamos žinios apie šelptinojus, kad vėliau pagal tai galima būtų atrinkti daugiausiai šalpos reikalinguosius. Taip pat buvo pradėta pertvarkyti ir patį šalpos skirstymą, stengiantis derintis prie turimų išteklių ir šelpiamuosius reguliariai remti, o skirstyti ne tik tam, kad kuo greičiau būtų ištuštintas sandėlis.

Visos tos pastangos, Balfos pirmininkui atvykus Vokietijon, nuėjo niekais. Vėl grįžtama prie grynai abstraktaus šalpos skirstymo. Būtų pusė bėdos, jei tai būtų buvęs tik laikinas reiškinys, noras suderinti savo atsilankymus stovyklose su gėrybių ar lėšų skirstymu. Bet gaila, kad ir Balfos pirmininkui išvykus, nematyti jokių realesnių pastangų šalpos darbą planuoti ir racionalizuoti.

Kuo bandoma tai pateisinti? Atrodo, svarbiausia tuo, kad, esą, tokiu būdu sutuopama lėšų, nes apsieinama su mažesniu tarnautojų skaičium, o gėrybių sandėliuose nelaikant, sutuopama sandėlių nuoma. Sutaupyta gi tikrumoje vienas tarnautojas — vietoje ankščiau dirbusių keturių, dabar dirba trys, gi sandėlių nuoma, jei ir būtų teke-

kada ją mokėti, sudarytų taip pat labai nežymią sumą. O svarbiausia, tas argumentas turi reikšmės tik tuomet, jei mokama taupymą taip suderinti su darbu, kad tas darbas visdėl atsiektų savo paskirtį. Jei dėl keletos dešimčių dolerių mes padarome visą šalpą betiksle, — visas lėšas iššvaistom be naudos, — tai tokio taupymo objektyvioji nauda labai abejotina. Antra vertus, geriausias būdas lėšas taupyti yra įsiekiant bendradarbiavimo ir talkos kitų lietuvių organizacijų: bendras darbas visuomet yra našesnis ir ekonomiškessnis.

Kiekvienam atveju būtų tikslinga, kad esminiai patvarkymai, tiek kitoje, tiek šalpos srityje, negalėtų būti palikti vieno asmens sprendimui. Tokie klausimai pirmiausia turėtų būti nuopirmoje eilėje turi būti mūsų laisvės kovų invalidai, asmenys, netekę sveikatos laisvinimo darbe dirbdami, šiaip Lietuvai nusipelnę ir paramos reikalingi.

Tokia parama šelpiamiesiems tikrai daug padėtų palengvinti jų būklę didžiausio vargo metu. Drauge toks šalpos būdas turėtų didelės teigiamos moralinės įtakos bendrai visiems tremtiniams, nes kiekvienas žinotų, kad pakliuvęs į didelį vargą, gali tikėtis tikrai efektyvios savo tautiečių pagalbos. Gi dabar, kai šalpa taip smulkinama, tie, kurie jos reikalingi, jos nepajunta ir todėl prie geriausių norų negali jos vertinti ir lietuviškai bendruomenei būti už ją dėkingi. O dar mažiau turi pagrindo ją vertinti tie, kurie gauna savo "dalį", būdami jos mažiau ar visai nereikalingi.

KIEK LIETUVOJ BOLŠEVIKŲ?

Maskvos kongreso mandatų komisija paskelbė, kad dabar Sov. Lietuvoje esą 36.000 komunistų. 1941 m. buvo tik 2.500. Bet ir tie 36.000 sudaro vos 1½%, t. y. ar tik ne pačią mažiausią nuosimtį tarp visų pavergtų Rytų Europos tautų. Iš 52 prezidentų narių per 7-į Lietuvos KP suvažiavimą Vilniuje 20 sudarė aiškių rusų, o 6 — surusėję. Tada dar kartą akivaizdžiai parodo, jog Lietuvoje iš visų okupuotų ir satelininių kraštų yra ar tik ne pačią mažiausią komunistų skaičių.

Tiek šie, tiek kiti realūs duomenys rodo, kad tautos atsparumas krašte, nepaisant sunkiausių dvasinio gyvenimo sąlygų ir viso bolševikinio aparato smurtingumo, nėra palaužtas. Nors nemaža mūsų tautiečių išvežta ir išvežimai eina toliau, tačiau ypač dvasinė tautos rezistencija tebėra gyva. Sugebama prisitaikyti prie naujų gyvenimo sąlygų, ir krašte reiškiasi naujų asmenybių, tenkščių kovos ir veikimo sąlygų išugdyti ir užgrūdinti. Krašte suprantama, kad didžiausias visų priešas yra komunizmas. Kad reikia visiems veiksniams darniai kovoti už savo krašto išlaisvinimą, tai vis daugiau, kaip praktika rodo, imama įsisamontinti laisvame pasaulyje, kur vis daugiau komunizmo ir už Lietuvos glau jėgų telkiasi į bendrą kovą laisvę.

Ne vieną gal stebina komunistinės propagandos skelbiamas "milžiniški laimėjimai", statistinių skaičių virtinės ir kita. Tačiau jie nenustebina tų, ku-

JAV didžiausias užsienio politikos nepasisekimas pasireiškė Kinijos perleidimu Maskvos diktatoriams, kurie paverė ją savo satelitu ir kuri, kaip dabar matome, yra nukreipta prieš pačias JAV-es. Iki šiol šis istorinis politinis pralaimėjimas, demokratų partijos administracijos pridengtas paslaptimis, suverčiant šio tragiško įvykio kaltę pačiam nacionalinės Kinijos šefui — Chiang Kai-shek'ui, buvo didelė mįslė pasauliui. Tik dabar, pradėjus narplioti Kinijos praradimo istoriją išskyla aiškėn visi eilė žymių amerikiečių pareigūnų, kurie tiesiogiai ar aplinkiniais keliais veikė JAV politiką taip, kad Kinija būtų raudona ir tarnautų Maskvos tironams.

Dažnas prisimename, kaip JAV valstybės departamentas, pajungęs spaudą, įrodinėjo, jog Chiang Kai-shek'as ir jo vyriausybė išsiskiria kintų tautos neapikant, juo nepasitikėjimą ir todėl JAV asančios bėgėjos šiam kritimui sulaukyti. Po tokių spaudos argumentų prasidėjo naujas politinis lapas, kuris ir nūvedė Maskvos pastogėn 400 milijonų nusikurdusių kiniečių ir kurie dabar kariauja su amerikiečiais Korėjoje.

Po tokio įvado JAV siunčia į Kiniją specialę misiją, kuriai vadovauja gen. G. C. Marshall'is, vėliau tapęs valstybės departamentu šefu, ir kuri verčia Chiang Kai-shek'ą priimti komunistus į vyriausybę, kaip tai buvo daroma Čekoslovakijoje, Lenkijoje ir kitur. Kadangi Chiang'as atsisakė įsileisti komunistus į savo vyriausybę, ži-

Kinijos praradimo kelias

Amerikiečių talkininkavimas Kinijai sukomunistinti

nodamas jų kesus, JAV atsisakė jam padėti kovai su komunistais. Nutraukia paramą, JAV kariuomenė atitraukiama iš Kinijos, paliekant laisvas ramentas, ypač dabar traukiant Yangtze'us upę visai nerizikuojant susidurti su JAV karine galybe. Komunistai buvo laikomi tik kaip žemės reformatoriai, bet ne Kremliaus tikslų vykdytojai, taip aiškino valstybės d-tto patarėjai.

Kinijos praradimo kelyje pasižymi eilė asmenų. Iš jų minėtinas O. Lattimore, 1941 m. paskirtas prie Chiang Kai-shek'o patarėju, kuris dabar traukiamas federalinio grand jurie atsakomybės ir kurio paskirimas buvo aptartas su sovietų ambasadorium Oumanskiu prieš Lattimorei išvykstant į Kiniją. Jį rekomendavo Curie, o šis jau konferavo su dviem amerikiečiais komunistais — Earl Browder ir Robert Minor.

Antras šios grandies narys buvo p. C. Vincent'as — diplomatas, kuris 1945 m. valstybės departamente vadovavo Kinijos reikalų skyriui ir nuo tada JAV politika pasisuka Kinijos komunistų naudai. Lattimore prieš japonų besąlyginį pasidavimą rekomendavo prezidentui Trumanui, jog Kinijoje būtų sudaryta koalicinė su raudonaisiais vyriausybė. Nuo tada valstybės departamente buvę susidurti palankūs komunistams pareigūnai, o kiti pašalinti. Vincentui nustačius, naujas gaires Kinijos atžvilgiu, Marshallis buvo pasiųstas Kinijon; komunistai pradėjo laimėti kovas, Amerika nutraukė ginklų ir amunicijos

tiekimą nacionalistams, o komunistai triumfavo. Vice-prezidentas H. Wallace, lydimas Lattimores ir Vincento, vyko į Sibirą ir Kiniją, kur jie vertė Chiang Kai-shek'ą susitaikyti su komunistais, nors jis priešinosi.

Šiame JAV istoriniame kelyje dalyvavo dar garsusis krašto išdavikas Alger Hiss, dabar sėdintis kalėjime, J. P. Davies, jr., valstybės departamento pareigūnas tuo metu buvęs Kinijoje, ir kiti — P. Jessup, J. S. Service, O. E. Clubb; kaip praneša U.S. News & World Report.

Reikia laukti, kad teismas galės galutinai ir viešai pasakyti, kas padėjo Amerikai prarasti Kiniją. Jau esą surinkta tūkstančiai puslapių medžiagos, kuri liečia šį klausimą. Daugeliui iš mūsų aklių politikierių atvers akis apie demokratų valdymą. Gal būt respublikonai išskels Jaltos ir Teherano slaptas sutartis, kurios bus nemažiau įdomios, nes jose "slypi daugelio tautų išpardavimas, susietas su "baimė" ar demokratų klaidomis.

A. M.

NAUJA ALTS VALDYBA BROOKLYNE

Gruodžio mėn. 27 d. Brooklyne įvyko ALTS pirmojo skyriaus susirinkimas. Susirinkime aptarta Tautinės Sąjungos tolimesnė veikla ir išrinkta nauja vadovybė, kurią sudaro: Vincas Rastenis — pirmininkas, Bronius Nemickas — vicepirmininkas, Kazys Bačiauskas — sekretorius, Kazys Krulikas — išdininkas ir Jonas Jankus — narys.

kongresas. Kauno srities kom. jaunimo konferencija truko dvi dienas. Viešai skelbiama, kad tik Kauno srityje esą 1.590 kom. jaunimo skyrių, kurie turį 30.000 narių.

ŽADA TVARKYTI PILĮ

Vilniaus radijo gruodžio 15 d. gyvenantiems užsienyje pranešimu, Vilniaus miesto vykd. komitetas nutaręs sutvarkyti Gedimino kalną. Būsias sutvarkytas privažiavimas, bokštė būsias įrengtas kraštotyros muziejus, įvesta elektra. Bet tie pažadai jau daug kartų skelbti.

DAILĖS PARODA

Gruodžio 4 d. Vilniuje įvyko Lietuvos sov. dailininkų 1-sis suvažiavimas. Dailės muziejuje Vilniuje buvo suruoštos dvi parodos: pirmojoje buvo išstatyta apie 200 dailininkų eksponatų, antrojoje — Dailės Instituto etnografinės ekspedicijos į Plungės rajoną darbai, surinkti iš liaudies meno eksponatų.

KOMJAUNUOLIŲ KONGRESAS

Gruodžio 17 d. įvyko 7-sis Lietuvos komunistinio jaunimo

PAVERGTOJE LIETUVOJE

rie bolševikinę tikrovę pažįsta realiai, nes jie žino, kad taip akivaizdžiai tiesą klastoti tegali tik bolševikai. Ir tokių bolševizmo praktiką vis geriau pažįstantį žmonių skaičius nuolat didėja. Tuo pačiu stiprėja ir visa laisvųjų kovų prieš priešpauzdą ir smurtą, už laisvę ir tiesą.

SUBOLŠEVIKINTAS RASYTOJAS BILIŪNAS

Gruodžio 8 d. literatūrinėje valandėlėje buvo paskelbtas Lietuvių Literatūros Instituto bendradarbio K. Umbraso straipsnis apie J. Biliūną, kuriame tas buvo nušviestas kaip "vienas pirmųjų revoliucinių rašytojų ir bolševikų". Esą, Biliūną labai įkvėpęs 1895 m. Lenino atvykimas į Vilnių. Vis dėlto "proletariato rašytoju" Biliūno vadinti negalima, nes jis apsiribojęs tik bendrais laisvės ir panašiais šūkiais, "demaskuojančiais kapitalistinę santvarką". Esą, "buržuazinė Lietuva stengėsi Biliūno kūrybą šmeižti, tik tarybinė valdžia skyrė jam tinkamą vietą". Todėl Maskvos meno dekadros proga išleistas Biliūno apysakų leidinis rusų kalba. Vilniaus radijo gruodžio 9 d. pranešimu, Biliūno 45 mirties metinėms paminėti profesorius, dėstytojas ir studentų susirinkimas buvo sušauktas Vilniaus Pedagoginio Instituto aktų salėje. Susirinkimą atidarė lietuvių literatūros katedros vedėjas doc. Slaviūnas, pranešimą apie rašytojo gyvenimą ir kūrybą padarė valst. un-to lietuvių kalbos ir literatūros katedros vedėja Lukšienė, pailiustruodama, kaip Biliūnas "atskleidęs kapitalizmo piktžaidę".

Senatorius McCarran, demokratas iš Nevados, autorius naujojo imigracijos įstatymo, seka Santa Rosa laivo įgulos patikrinimą New Yorke. Patikrinimą veda imigracijos valdininkai Edward Ferro ir Tom Hunt. McCarran įstatymas jau spėjo sukelti ne tik vidujinius, bet ir tarptautinius ginčus. Laukiama, kad respublikonų senatas jį persvarstytų.

UNO AUGŠTOJO KOMISARO ATSTOVAS PAS LIETUVIUS

Š. m. gruodžio 12 d. Vokietijos Krašto Valdyboje, Hannoveryje, atsilankė UNO Augštojo Komisaro Pabėgėlių Reikalams įstaigos Ženevoje Ekonominis Tarėjas, Gilbert Jaeger, ir ilgame pasikalbėjime su Krašto Valdybos pirmininku, p. Pr. Zunde, aptarė lietuvių tremtinių reikalus.

Ponas G. Jaeger pirmoje eilėje informavosi apie lietuvių tremtinių įsikūrimą vokiečių ūkyje. Jis buvo supažindintas su lietuvių tremtinių būkle, su kliūtimis, kurių nevyksta nugalėti, kuriantis vokiečių ūkyje ir su visomis lietuvių tautinės grupės Vokietijoje problemomis. Ponas G. Jaeger taip pat buvo supažindintas su Krašto Valdybos veikla ir su lietuvių bendruomenės organizacija.

Svečias labai susidomėjo Krašto Valdybos pastangomis perkelti tautiečius iš ekonomiskai nepajėgesniųjų Vokietijos kraštų į ekonomiskai stipresnius ir geografiniai palankesnius kraštus. Jis pažadėjo šią problemą išgyldinti Bonnoje su Vokietijos federalinės vyriausybės atstovais ir pranešti apie padėtį Augštajam Komisarui Ženevoje.

Tremtinių banko teikiamų pasakų reikalu svečias painformavo, kad iki šiol bankui yra paduota apie 5.000 tremtinių prašymų. Nors šiuo metu visų prašymų negalima būtų patenkinti, yra tačiau numatoma, kad bus surasta lėšų visiems prašymams patenkinti, žinoma, kiek jie pasirodys iš esmės verti patenkinimo.

Lietuvių gimnazijos statybos reikalu p. Jaeger pažadėjo savo paramą. Jis įsiekios būdų apskritai šį Krašto Valdybos sumanymą paremti, o būdamas Bonnoje prašysias ir Vokietijos vyriausybės paramos.

Pokalbyje buvo paliesti tremtiniams svarbūs Augštojo Komisarų fondų lėšų panaudojimo tremtinių reikalams klausimai. Buvo aptarta, pav., Fordo fondo lėšų dalies panaudojimas lietuvių tremtinių grupės Vokietijoje reikalams. Ponas Jaeger manė, kad tam tikslui lėšų išminoto fondo gal ir galima būtų gauti, tik kuri nors Amerikos visuomeninė organizacija (tax free — atleista nuo mokesčių) turėtų pateikti finansinį projektą.

Pokalbis praėjo labai nuoširdžioje nuotaikoje. Svečias buvo kukliai pavaišintas kava.

Inf.